VR 2025 1407 MED.0283/2

Vlaams Mensenrechten Instituut

Mensenrechten in Vlaanderen

Aanbevelingen van internationale en Europese toezichthoudende comités

Vlaams Mensenrechten Instituut

Inhoud

Inleiding 3

Verenigde Naties, Comité voor de rechten van personen met een handicap, over het tweede en derde periodieke rapport van België 4

Verenigde Naties, Comité voor economische, sociale en culturele rechten, over het vijfde periodieke rapport van België 11

Verenigde Naties, Mensenrechtencomité, over het zesde periodieke rapport van België 16

Verenigde Naties, Comité voor de uitbanning van rassendiscriminatie, over het 20e en 22e periodieke rapport van België 19

Verenigde Naties, Comité voor de uitbanning van discriminatie van vrouwen, over het achtste periodieke rapport van België 22

Verenigde Naties, Comité inzake gedwongen verdwijningen, over het eerste rapport van België 28

Verenigde Naties, Universal Periodic review 2021 30

Raad van Europa, Europese Commissie tegen racisme en intolerantie, zesde rapport over België 34

Raad van Europa, GREVIO-rapport rond de implementatie van het Verdrag van Istanbul, gericht op het voorkomen en bestrijden van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld, eerste rapport over België 36

Raad van Europa, Europees Comité inzake de voorkoming van foltering (CPT), rapport na een ad hoc bezoek van 2 tot 9 november in 2021 46

Raad van Europe, Europees Comité inzake de voorkoming van foltering (CPT), zevende periodieke rapport over België van 27 maart tot 6 april 2017 48

Raad van Europa, Europees Comité voor Sociale Rechten, verscheidene rapportages 50

Vlaams Mensenrechten Instituut

Inleiding

Dit document is een bijlage bij het rapport *Mensenrechten in Vlaanderen* 2024. In dit document geeft het instituut een overzicht van de aanbevelingen van de verschillende toezichthoudende comités bij internationale en Europese mensenrechtenverdragen die relevant zijn binnen de bevoegdheden van de Vlaamse gemeenschap en het Vlaams Gewest.

Dit overzicht bevat de meest recente aanbevelingen die gepubliceerd zijn door de respectievelijke comités. Sommigen daarvan zijn al enkele jaren geleden gepubliceerd, waardoor het mogelijk is dat de Vlaamse overheid reeds stappen heeft ondernomen om de bescherming van de mensenrechten te verbeteren in bepaalde domeinen. Het instituut kiest ervoor om de verschillende aanbevelingen te parafraseren en niet letterlijk te vertalen. De aanbevelingen werden in heldere, toegankelijke taal neergeschreven, zoals de decreetgever het instituut verzoekt. Daarnaast werden de aanbevelingen vanuit bevoegdheidsrechtelijk oogpunt breed geïnterpreteerd en werden alle aanbevelingen opgenomen waarbij een Vlaams aanknopingspunt gevonden werd. De aanbevelingen die betrekking hebben tot exclusief federale bevoegdheden zijn niet weergegeven. Bij aanbevelingen die betrekking hebben op zowel federale als Vlaamse bevoegdheden, is het deel met betrekking tot de exclusief federale bevoegdheden niet vermeld. De vermelding van aanbevelingen betekent niet dat deze volgens het instituut betrekking hebben op een exclusieve Vlaamse bevoegdheid. Het instituut benadrukt daarentegen dat samenwerking tussen de verschillende niveaus noodzakelijk is om de universele en ondeelbare mensenrechten te beschermen. Tenslotte kiest het instituut ervoor om de aanbevelingen van het Kinderrechtencomité van de Verenigde Naties niet op te nemen in dit verslag, daar het Kinderrechtencommissariaat reeds de specifieke taak heeft om daarop toe te zien binnen de Vlaamse bevoegdheden.

Vlaams Mensenrechten Instituut

Verenigde Naties, Comité voor de rechten van personen met een handicap, over het tweede en derde periodieke rapport van België

Publicatiedatum: 5 september 2024
Link: Committee on the Rights of Persons with Disabilities - Concluding observations on the combined second and third periodic reports of Belgium

Context

Het VN-Comité voor de Rechten van Personen met een Handicap ging in 2014 voor de eerste keer na of België de rechten van personen met een handicap respecteert. In 2024 vond de tweede evaluatie plaats. België heeft een tweede en derde periodieke rapport ingediend, op basis waarvan het Comité per recht van het Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap, vermeldt wat hun bezorgdheden en aanbevelingen zijn voor België.

Aanbevelingen

Vergroten van de bekendheid en de kennis over de rechten van personen met een handicap (§7)

Het Comité raadt in dat opzicht aan:

a) de bekendheid en kennis over de rechten van personen van een handicap, in het bijzonder de definitie van een persoon met een handicap conform het mensenrechtenmodel, te vergroten. Specifiek raadt het Comité aan om informatie te bevorderen en te verspreiden op een toegankelijke wijze over het Verdrag, de algemene opmerkingen en richtlijnen van het Comité, en de mandaten en bevoegdheden van autoriteiten met betrekking tot de rechten van personen met een handicap;
b) het wettelijk en beleidskader met betrekking tot personen met een handicap op federaal, regionaal en gemeenschapsniveau in overeenstemming te brengen met de beginselen van het Verdrag, onder meer door het mensenrechtenmodel van personen met een handicap op te nemen in hun wet- en regelgeving en beleid;
c) de systemen voor de beoordeling van een handicap door het medische model te vervangen met het mensenrechtenmodel.

Voldoende rekening houden met de bijzonder kwetsbare positie van vrouwen en meisjes met een handicap in beleid (§13)

Het Comité raadt in dat opzicht aan:

a) de rechten van vrouwen en meisjes met een handicap uit hoofde van het Verdrag te integreren in alle openbare beleidsmaatregelen, actieplannen en strategieën, waaronder die betreffende de rechten van personen met een handicap en de rechten van vrouwen, en dit op alle overheidsniveaus;
b) mechanismen in te stellen voor het verzamelen en samenstellen van statistieken, uitgesplitst naar handicap, zogenaamd ras, leeftijd, regio en andere relevante criteria, over de belemmeringen die vrouwen en meisjes met een handicap ondervinden bij de uitoefening van hun rechten uit hoofde van het Verdrag.

Toegankelijke particuliere en openbare gebouwen en andere openbare infrastructuur voor alle personen met een handicap waarborgen, zoals openbaar vervoer (§19)

Het Comité raadt in dat opzicht aan:

a) de bestaande toegankelijkheidsnormen voor gebouwen aan te vullen met normen die de toegang waarborgen voor personen met een visuele of auditieve handicap en personen met een verstandelijke en/of psychosociale handicap. Daarnaast raadt het Comité aan om de toepasbaarheid van de toegankelijkheidsnormen voor gebouwen uit te breiden tot bestaande gebouwen, zowel openbare als particuliere, en dit ongeacht de voorwaarden die gelden voor het verkrijgen van een (ver)bouwvergunning. Het Comité raadt aan dit te verwezenlijken met een duidelijk tijdschema en monitoring;
b) toegankelijkheidsnormen te herzien voor openbare infrastructuur zoals wegen en parken, en ervoor te zorgen dat deze de toegankelijkheid voor personen met (alle mogelijke vormen van) een beperking garanderen en plannen op te stellen om die normen uit te voeren met duidelijke tijdschema's, bevoegdheden, budgetten en controlemechanismen.

Personen met een handicap beschermen tegen iedere vorm van uitbuiting, geweld en misbruik (in het bijzonder dwangmaatregelen) en slachtoffers voldoende bijstand en rechtsmiddelen bieden (§20-21, §30-35)

Het Comité raadt in dat opzicht aan:

(a) systematisch gegevens te verzamelen over de levensverwachting en het sterftecijfer van personen met een handicap, met inbegrip van vrouwen en meisjes met een handicap die nog steeds in instellingen verblijven. Daarnaast raadt het aan om alomvattende mechanismen in te stellen om ervoor te zorgen dat personen met een handicap die nog steeds in instellingen verblijven, hoogwaardige (medische) gezondheidszorg ontvangen en ook ondersteuning op andere domeinen. Daarnaast raadt het Comité aan nauwlettend toe te zien op de uitvoering daarvan totdat het proces van de-institutionalisering van personen met een handicap is voltooid;

(b) meer inspanningen te leveren om te voorkomen dat personen met een handicap overlijden als gevolg van het gebruik van geweld door de politie, het gevangenispersoneel en ander ordehandhavingspersoneel. Het Comité raadt aan hiervoor een alomvattend actieplan te ontwikkelen dat maatregelen omvat voor verplichte trainingen, voor het uitbannen van geweld en voor de implementatie van multidisciplinaire niet-dwingende ondersteuning;

(c) statistische gegevens te verzamelen over de doodsoorzaken van jonge personen met een handicap en te voorzien in de noodzakelijke toegankelijke diensten, waaronder psychosociale diensten, om deze oorzaken aan te pakken;

(d) het gebruik van alle vormen van dwangmaatregelen tegen personen met een handicap, met inbegrip van personen met een verstandelijke en/of psychosociale handicap, ondubbelzinnig te verbieden;

(e) een actieplan op te stellen, ook op regionaal niveau, voor de praktische uitvoering van bezoeken van het preventief mechanisme aan plaatsen waar personen met een handicap van hun vrijheid zijn beroofd, in samenwerking met het Interfederaal Centrum voor Gelijkheid van Kansen en het Vlaams Mensenrechteninstituut, om het preventief mechanisme in staat te stellen toezicht te houden op alle plaatsen van detentie in België. Dit dient overeenkomstig de normen te zijn die zijn uiteengezet in de *general comment* no. 1 (2024) door het Subcomité ter voorkoming van foltering over de definitie en de reikwijdte van plaatsen van vrijheidsberoving. Daarnaast raadt het comité aan het bewustzijn te vergroten rond de rechten van personen met een handicap bij alle personeelsleden, waaronder politiepersoneel.

(f) ervoor te zorgen dat personen met een handicap, inclusief vrouwen en meisjes met een handicap, toegankelijke informatie krijgen over hoe zij gevallen van geweld, met inbegrip van gendergerelateerd geweld, kunnen voorkomen, herkennen en melden, en dat personen met een handicap die het slachtoffer zijn van uitbuiting, geweld of misbruik, toegang hebben tot onafhankelijke klachtenmechanismen en passende rechtsmiddelen, zoals schadeloosstelling en adequate compensatie, met inbegrip van rehabilitatie;

(g) ervoor te zorgen dat diensten voor slachtoffers van gendergerelateerd geweld, met inbegrip van ondersteunende maatregelen, centra voor seksueel geweld en noodopvangcentra, toegankelijk zijn voor vrouwen en meisjes met een handicap, onder

meer door middel van toegankelijke gebouwen en faciliteiten, toegankelijke informatie en communicatie en de verlening van handicap-gerelateerde steun en bijstand;

(h) ervoor te zorgen dat personen met een handicap, inclusief vrouwen en meisjes met een handicap, die het slachtoffer zijn van geweld in residentiële instellingen, worden beschermd tegen vergeldingsmaatregelen na het indienen van een klacht;

(i) alle wetgevende, beleidsmatige en bestuurlijke maatregelen te nemen die nodig zijn om het gebruik van sterilisatie en anticonceptie bij alle vrouwen en meisjes met een handicap, in alle omstandigheden, te baseren op hun vrije en geïnformeerde persoonlijke toestemming, met eerbiediging van de waardigheid en de autonomie van vrouwen en meisjes met een handicap en dat, zolang de deïnstitutionalisering niet volledig is doorgevoerd, instellingen of faciliteiten van hun bewoners niet verlangen dat zij sterilisatie ondergaan of anticonceptiemiddelen gebruiken als voorwaarde om in de instelling te worden opgenomen;

(j) gegevens te verzamelen, specifiek naar zogenaamd ras, geslacht, leeftijd, handicap, regio en andere relevante criteria, om een nauwkeurige schatting te kunnen maken van het aantal personen dat een sterilisatie heeft ondergaan of gedwongen is anticonceptie te gebruiken zonder hun vrije en geïnformeerde persoonlijke toestemming en, in het bijzonder, te evalueren of dergelijke praktijken toenemen of afnemen en waar ze precies voorkomen;

(k) te voorzien in medische en psychosociale steun voor intersekse personen die zijn onderworpen aan intersekse genitale verminking.

Dringend voldoende ondersteuning ter beschikking stellen zodat alle personen met een handicap, ongeacht de leeftijd, zelfstandig kunnen wonen en deel uitmaken van de maatschappij (§38-41)

Het Comité raadt in dat opzicht aan:

a) een doeltreffende strategie voor deïnstitutionalisering te ontwikkelen en uit te voeren, met tijdschema's, concrete doelen, financiering en monitoring, waarbij verschillende vormen van huisvesting worden aangeboden om personen met een handicap een werkelijke keuze te bieden met betrekking tot hoe en waar zij wonen; te waarborgen dat er gemeenschapsgerichte diensten beschikbaar zijn; en te waarborgen dat personen met een handicap, met inbegrip van personen met een verstandelijke en/of psychosociale handicap, hun recht om onafhankelijk te wonen en in de gemeenschap te worden opgenomen daadwerkelijk kunnen uitoefenen;

b) te zorgen voor voldoende administratieve en financiële middelen voor persoonlijke assistentie om zelfstandig te wonen en te worden opgenomen in de samenleving teneinde de wachtlijsten in alle regio's af te schaffen, en informatie in toegankelijke

formaten te verstrekken over de wijze waarop toegang kan worden verkregen tot persoonlijke assistentie;
c) kinderen met een handicap en hun verzorgers de nodige ondersteuning te bieden om hen op voet van gelijkheid met andere kinderen toegang te geven tot niet-gesegregeerde diensten, bijvoorbeeld binnen de domeinen onderwijs, vrije tijd en huisvesting;
d) een einde te maken aan de praktijk van het actief bevorderen van de plaatsing in psychiatrische ziekenhuizen en andere instellingen in België van personen met een handicap die in Frankrijk wonen.

Toegankelijke informatie waarborgen op alle vlakken: digitaal, op papier, voor de overheid en de publieke sector (§42-43)

In dat opzicht raadt het Comité aan:

a) te zorgen voor een wettelijk kader om overheidsinstanties die algemene diensten aan het publiek verlenen, te verplichten informatie aan te bieden in toegankelijke formaten, zoals Easy Read, gewone taal, ondertiteling, gebarentaal, braille, audiobeschrijving en tactiele, augmentatieve en alternatieve communicatiemiddelen;
b) het proces te versnellen achter de verwezenlijking van wetgeving die gebarentalen erkent als officiële talen in alle regio's en gemeenschappen, alsook de financiële steun voor tolkdiensten voor gebarentaal te verhogen en het beroep van gebarentalen-tolk aantrekkelijker te maken;
c) toe te zien op de tenuitvoerlegging van Richtlijn (EU) 2016/2102 van 26 oktober 2016 betreffende de toegankelijkheid van de websites en mobiele toepassingen van overheidsinstanties op federaal, gewestelijk en gemeenschapsniveau, door het noodzakelijke wettelijke kader goed te keuren, en deze verplichting uit te breiden tot de particuliere sector en te voorzien in rechtsmiddelen in geval van niet-naleving, alsook de uitvoeringswetgeving uit te breiden tot websites en mobiele toepassingen die niet onder de richtlijn vallen.

Inclusief onderwijs verwezenlijken voor alle personen met een handicap (§48-49)

In dat opzicht raadt het Comité aan:
a) de belemmeringen weg te nemen en de uitdagingen aan te pakken die een effectieve overgang van speciaal onderwijs naar inclusief regulier onderwijs in de weg hebben gestaan, onder meer door bewustmaking van het recht op inclusief onderwijs, en de bestrijding van negatieve houdingen ten opzichte van en lage verwachtingen van

leerlingen met een handicap, alsook het onderzoek te bevorderen naar methoden voor inclusief onderwijs en het vaststellen van *best practices* voor inclusieve onderwijsvoorzieningen in België;

b) een alomvattend overgangsplan en een alomvattende overgangsstrategie te ontwikkelen, met inbegrip van een gedetailleerd tijdschema en de vereiste financiering, om gecoördineerd inclusief onderwijs van goede kwaliteit op verschillende beleidsterreinen te bevorderen, met specifieke stappen die worden beschreven om te evolueren naar een systeem van inclusief onderwijs van goede kwaliteit;
c) opleidingen over inclusief onderwijs en de uitvoering daarvan verplicht te maken voor al het onderwijzend en niet-onderwijzend personeel in alle scholen, en voldoende gekwalificeerde beroepskrachten op te leiden en in dienst nemen om leerlingen met een handicap te ondersteunen, met inbegrip van leerlingen met een verstandelijke en/of psychosociale handicap;
d) te voorzien in redelijke aanpassingen voor leerlingen met een handicap op alle onderwijsniveaus, met inbegrip van het tertiair onderwijs.

Een inclusieve werkvloer creëren zowel in de openbare als particuliere sector (§54-57)

In dat opzicht raadt het Comité aan:

(a) een strategie en een actieplan te ontwikkelen en uit te voeren, die van toepassing zijn op federaal en regionaal niveau, teneinde de overgang van personen met een handicap, met inbegrip van vrouwen met een handicap, van werkloosheid of tewerkstelling in sociale werkplaatsen naar inclusieve tewerkstelling op de open arbeidsmarkt te vergemakkelijken;
(b) werkgelegenheidskansen te bevorderen en programma's te versterken om de arbeidsparticipatie van personen met een handicap, met inbegrip van vrouwen met een handicap, in zowel de particuliere als de openbare sector te verhogen, en de bijstand te verbeteren bij het vinden, verkrijgen, behouden en het weer aannemen van werk;
(c) het beleid inzake de re-integratie van personen na een periode van langdurige arbeidsongeschiktheid doeltreffend uit te voeren.
(d) ervoor te zorgen dat slechthorenden, in het bijzonder Franstaligen, effectieve toegang hebben tot training in professionele gebarentaaltolken.
(e) om, in nauw overleg met en met actieve betrokkenheid van personen met een handicap, via hun representatieve organisaties, op alle overheidsniveaus toegankelijke informatie te verschaffen over de maatregelen die beschikbaar zijn om de terugkeer naar regulier werk te vergemakkelijken, over redelijke aanpassingen, over beschikbare uitkeringen en over verenigingen die gespecialiseerd zijn in specifieke werkgebieden, en om structurele maatregelen te nemen om effectieve samenwerking te waarborgen

tussen alle entiteiten die betrokken zijn bij de ondersteuning van personen met een handicap op de arbeidsmarkt.

Vermijden dat personen met een handicap in armoede terecht komen (§58-59)

In dat opzicht raadt het Comité aan:

a) ervoor te zorgen dat het inkomen van personen met een handicap toereikend is om hun leven op waardige wijze te leiden, onder meer door de volledige uitkering ter dekking van handicapgerelateerde kosten te handhaven wanneer zij gaan werken;
b) beperkingen te integreren in de strategieën ter bestrijding van armoede en daklоosheid in het volgende federale plan ter bestrijding van armoede, en regionale actieplannen ter bestrijding van armoede aan te nemen, met name om de situatie van vrouwen en kinderen met een handicap en ouderen met een handicap aan te pakken, en mechanismen voor monitoring op te zetten om de daadwerkelijke uitvoering ervan te waarborgen.

Vlaams Mensenrechten Instituut

Verenigde Naties, Comité voor economische, sociale en culturele rechten, over het vijfde periodieke rapport van België

Publicatiedatum: 26 maart 2020
Link: Committee on Economic, Social and Cultural Rights - Concluding observations on the fifth periodic report of Belgium

Context

Het Comité voor economische, sociale en culturele rechten ziet toe op de naleving van het Internationaal Verdrag inzake Economische, Sociale en Culturele rechten (IVESCR). België moet om de vijf jaar een verslag bezorgen aan het Comité, waarin het toelicht welke maatregelen België neemt om de verplichtingen te vervullen uit het IVESCR. Op basis van dat verslag maakt het Comité slotopmerkingen waar aanbevelingen worden geformuleerd. Een nieuw rapport van België wordt verwacht tegen 31 maart 2025.

Aanbevelingen

Het Comité raadt aan, in de context van…

Het Verdrag in de interne rechtsorde

De toepasselijkheid van het Verdrag in de interne rechtsorde te verbeteren en de bekendheid van het Verdrag en het facultatieve protocol bij advocaten, rechters, magistraten en de algemene bevolking te vergroten (§6).

Nationale mensenrechteninstellingen

Het mandaat van nationale mensenrechteninstellingen uit te breiden in overeenstemming met de principes van Parijs en de coördinatie tussen de verschillenden mensenrechtenorganen te verbeteren (§8).

Klimaatsverandering

De broeikasgas emissiereductiedoelstellingen te verhogen, zodat deze consistent is met de toezegging om de temperatuurstijging te beperken tot 1,5°C (§10).

Bedrijven en mensenrechten

Een bindend en regelgevend kader aan te nemen dat bedrijven verplicht om *human rights due diligence* uit te voeren in hun werking in binnen- en buitenland, bedrijven aansprakelijk stelt voor schendingen van economische, sociale en culturele rechten en de mogelijkheid geeft aan slachtoffers om rechtsmiddelen aan te wenden (§12-13).

Internationale samenwerking

De officiële ontwikkelingshulp te verhogen tot 0.7 procent van het BBI en de financiële bijdragen aan het Adaptatiefonds te blijven handhaven om de gevolgen van klimaatverandering in de ontvangende landen te beperken (§15).

Belastingen

Het belastingstelsel te maximaliseren zodat maximale middelen worden ingezet voor de progressieve verwezenlijking van economische en sociale rechten, met name voor kwetsbare groepen. Maatregelen tegen belastingontduiking en belastingfraude te versterken (§17).

Non-discriminatie

Een mechanisme op te richten om discriminatie op basis van taal te behandelen (§19).

Roma-gemeenschap

Een nationale strategie voor de integratie van Roma effectief te implementeren door de aanname van een interfederaal actieplan, met specifieke aandacht voor vrouwen en kinderen. Het Comité beveelt ook de oprichting van een interfederaal actieplan aan om antiziganisme te bestrijden(§21).

Migranten, vluchtelingen en asielzoekers

Maatregelen te versterken om discriminatie tegen migranten, vluchtelingen en asielzoekers te voorkomen bij hun toegang tot economische en sociale rechten. De effectiviteit van wetgeving te verzekeren om discriminatie op de werkplek en huisvesting te bestrijden. Het Comité beveelt ook aan een adequate levensstandaard van deze doelgroep te verzekeren, ook bij opeenvolgende verzoeken tot bescherming (§23).

Personen met een handicap

De toegang tot werk te verzekeren door redelijke aanpassingen te voorzien, quota na te leven in de publieke sector, private bedrijven te ondersteunen om personen met een handicap aan te nemen en data over personen met een handicap op de arbeidsmarkt te verzamelen (§25).

Gendergelijkheid

Inspanningen om de gelijkheid tussen mannen en vrouwen te bereiken te versterken, door toenemende vertegenwoordiging van vrouwen te promoten op alle niveaus van de publieke administratie, in het bijzonder in besluitvormende posities. Ouderschapsverlof moet eerlijk verdeeld worden en de capaciteit van kinderopvang moet worden verhoogd en door rekening te houden met algemeen commentaar No. 16 (2005) over gelijkheid tussen mannen en vrouwen bij de uitoefening van hun economische, sociale en culturele rechten, in het bijzonder in situaties van intersectionaliteit (§27).

Arbeidsrechten

De uitdagingen met betrekking tot jongeren, ouderen en migranten om toegang te krijgen tot werk aan te pakken, de disproportionele kloof op vlak van werkloosheid tussen verschillende opleiding/vaardigheid niveaus weg te werken en maatregelen te nemen om de werkloosheid bij personen ouder dan 55 jaar weg te werken (§29).

Gendergerelateerd geweld

Het actieplan tegen gendergerelateerd geweld beter uit te voeren en de financiering voor slachtofferhulp te behouden en nieuwe vormen van geweld, zoals online intimidatie, preventief aan te pakken. Vrouwen met migratieachtergrond in een irreguliere situatie moeten geweld kunnen melden zonder angst voor uitzetting (§35).

Recht op adequate huisvesting

Betaalbare huisvesting van beter kwaliteit breder beschikbaar te maken, met name door het aanbieden van sociale huisvesting, het probleem van leegstaande particuliere en openbare gebouwen aan te pakken en de huurprijzen op de private huurmarkt te reguleren (§39).

Gedwongen uithuiszettingen

Ervoor te zorgen dat uithuiszettingen als laatste middel worden uitgevoerd in alle drie de regio's. Het Comité beveelt aan om uithuiszettingen te verbieden zonder dat alternatieve huisvesting is gegarandeerd en om de inspanningen te verhogingen met betrekking tot het voorzien van residentiële sites voor Roma-gezinnen. Ook beveelt het Comité aan om te

garanderen dat woonwagens effectief beschermd worden als woonsten, en om alle uithuiszettingen systematisch bij te houden (§41).

Toegang tot water en sanitair

De betaalbaarheid van water behouden, door te overwegen een sociaal tarief voor water in te voeren en een minimumhoeveelheid van water en sanitaire diensten te voorzien (§45).

Dakloosheid

De verzameling van statistieken over dakloosheid en de samenwerking tussen federale en regionale overheden over dakloosheidsbeleid te verbeteren (§47).

Recht op voedsel

Een wettelijk kader te voorzien dat toegang tot gezonde en betaalbare voeding garandeert, vooral voor kansarme groepen, en effectieve maatregelen aan te nemen om de consumptie van ongezonde voeding en dranken te ontmoedigen (§49).

Kleinschalige landbouw

De bestaande maatregelen te versterken en alle noodzakelijke aanvullende maatregelen te nemen om de ontwikkeling van kleinschalige landbouw te beschermen en te ondersteunen (§51).

Toegang tot gezondheidszorg

De toegang tot gezondheidszorg voor kwetsbare groepen te verbeteren, inclusief spoedeisende gezondheidszorg voor migranten. Het beveelt ook aan dat België de capaciteit van zijn gezondheidszorgsysteem versterkt om ervoor te zorgen dat deze toegankelijk is voor personen met een handicap (§53).

Intersekse personen

In het kader van het interfederaal actieplan ter bestrijding van discriminatie en geweld tegen LGBTQI: meer informatie over interseksualiteit te verstrekken en gezondheidszorgpersoneel op te leiden over de gezondheidsbehoeften en de mensenrechten van intersekse personen, met inbegrip van hun recht op autonomie en fysieke integriteit. Ook raadt het aan ervoor te zorgen dat intersekse personen en organisaties geraadpleegd blijven en blijven deelnemen aan de ontwikkeling van onderzoek, wetgeving en beleid met betrekking tot hun rechten (§55).

Toegang tot onderwijs

De schooluitval aan te pakken en inclusief onderwijs te ondersteunen om sociaaleconomische segregatie en grote onderwijsongelijkheden tegen te gaan door de toegang tot instellingen voor basis-, middelbaar en hoger onderwijs voor ondervertegenwoordigde groepen te vergemakkelijken. Het Comité beveelt ook aan de toegang tot hoogwaardig voorschools onderwijs te garanderen voor alle kinderen, in het bijzonder kinderen uit kansarme gezinnen. Daarnaast moet België ervoor zorgen dat het verbod op het dragen van religieuze symbolen in openbare en particuliere onderwijsinstellingen geen negatieve gevolgen heeft voor de toegang tot onderwijs (§57).

Verder aanbevelingen (58-62)

a) streven naar de implementatie van de 2030 agenda voor duurzame ontwikkeling.
b) stappen nemen om passende indicatoren te ontwikkelen voor de implementatie van economische, sociale en culturele rechten om de beoordeling van de vooruitgang te vergemakkelijken.
c) de huidige slotopmerkingen op grote schaal verspreiden op alle niveaus van de samenleving, inclusief op federaal, gemeenschaps- en regionaal niveau, in het bijzonder onder parlementariërs, ambtenaren en gerechtelijke autoriteiten.
d) in het kader van de follow-up procedure, binnen 24 maanden voorzien in de opvolging van de aanbevelingen die geformuleerd zijn in §31 (huiselijk arbeid), §37 (armoede) en 41 (gedwongen verdwijningen).
e) tegen 31 maart 2025, een zesde periodiek rapport indienen.

Vlaams Mensenrechten Instituut

Verenigde Naties, Mensenrechtencomité, over het zesde periodieke rapport van België

Publicatiedatum: 6 december 2019
Link: Human Rights Committee - Concluding observations on the sixth periodic report of Belgium

Context

Het Mensenrechtencomité van de Verenigde Naties houdt toezicht op de uitvoering van het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten (IVBPR). Zo richt het IVBPR zich op kwesties zoals het recht op leven, het recht om te stemmen, de vrijheid van meningsuiting, religieuze vrijheid, etc. België is verplicht regelmatig verslag uit te brengen aan het Comité over hoe de burgerrechten en politieke rechten in België worden toegepast. Het Mensenrechtencomité formuleert op basis van dit verslag, slotopmerkingen. Drie van de slotbeschouwingen binnen het onderstaande, zesde periodieke rapport van België, moeten een *follow-upprocedure* ondergaan (zie infra), omdat de opvolging van die aanbevelingen als dringend wordt beschouwd. Het volgende constructieve dialoog vindt plaats in 2027.

Aanbevelingen

Het Mensenrechtencomité raadt aan, in de context van…

De toepasselijkheid van het Verdrag in de interne rechtsorde

Voldoende juridische en praktische garanties in het nationale rechtssysteem op te zetten om de rechten vervat in het Verdrag te beschermen en een specifiek mechanisme op te richten om de standpunten van het Comité in uitvoering te brengen (§6).

Voorbehouden tot het Verdrag

De voorbehouden op (art. 10(2)(a), 10(3), 14(1) en (5), 19, 21 en 22) en interpretatieve verklaringen (art. 20 (1) en 23(2)) in te trekken (§8). Wat de Vlaamse aanknopingspunten betreft hebben zij betrekking op het gescheiden houden van jeugdige overtreders, die onder het gemeen recht ressorteren, van volwassenen en op de uitoefening van het recht op vrije meningsuiting, vergadering en vereniging.

Nationale mensenrechteninstituten

De onderhandeling van een samenwerkingsakkoord tussen de federale autoriteiten en de gefedereerde entiteiten aan te moedigen om de samenwerking tussen het federale instituut en de sectorale instellingen te vergroten, in overeenstemming met de verplichtingen van België krachtens het Verdrag (§10).

Non-discriminatie en de rechten van personen die toebehoren tot etnische, religieuze, taalkundige of seksuele minderheden:

De wetgeving aan te passen om etnische profilering te verbieden en dit effectief te implementeren en monitoren, een effectieve remedie voor klachten op basis van taaldiscriminatie op te zetten, data te verzamelen met betrekking tot etniciteit, geslacht en leeftijd op verschillende niveaus en verschillende sectoren en vaart te zetten achter de goedkeuring van een nationaal actieplan tegen racisme (§16).

Vrijheid van geweten en godsdienst

Wetgeving inzake het dragen van religieuze symbolen en kleding in het openbaar, op het werk en op scholen te heroverwegen in overeenstemming met het Verdrag (§18).

Non-discriminatie en geweld tegen vrouwen

De bewustwording bij het publiek, politie, gerechtelijke autoriteiten en maatschappelijke werkers in steuncentra te vergroten over alle vormen van geweld tegen vrouwen en over de mechanismen die beschikbaar zijn voor de slachtoffers, alsook dataverzameling te verbeteren en het indienen van klachten te vergemakkelijken (§24).

Veiligheid van de persoon en detentieomstandigheden

De overbevolking in gevangenissen terug te dringen, onder meer door het gebruik van alternatieven voor detentie, en de levensomstandigheden in detentiecentra te verbeteren, alsook te zorgen voor alternatieven voor de vrijheidsberoving van personen met psychische stoornissen in gevangenissen (§34).

Verdere aanbevelingen:

De bekendheid van het Verdrag en de opmerkingen van het Comité te verhogen bij de gerechtelijke, wetgevende en administratieve autoriteiten, bij het maatschappelijk middenveld en bij niet-gouvernementele organisaties die in het land actief zijn, en bij het grote publiek, met het oog op het vergroten van hun bewustzijn van de in het Verdrag verankerde rechten.

Evaluatie van de slotbeschouwingen die een *follow-upprocedure* ondergingen

Publicatiedatum: 21 november 2023
Link: Human Rights Committee - Evaluation of the information on follow-up to the concluding observations on Belgium

Hoewel het Comité de operationalisering van het Federaal Instituut voor de Rechten van de Mens toejuicht, betreurt het gebrek aan vooruitgang bij het stroomlijnen van bevoegdheden en het vergroten van de samenwerking tussen het Federaal Instituut en sectorale instellingen en gefedereerde entiteiten, met name door de onderhandeling van een samenwerkingsovereenkomst.

Verenigde Naties, Comité voor de uitbanning van rassendiscriminatie, over het 20e en 22e periodieke rapport van België

Publicatiedatum: 21 mei 2021
Link:Committee on the Elimination of Racial Discrimination - Concluding observations on the combined twentieth to twenty-second periodic reports of Belgium

Context

Het Comité voor de uitbanning van rassendiscriminatie is een orgaan van de Verenigde Naties dat toeziet op de toepassing van het internationaal Verdrag inzake de uitbanning van alle vormen van rassendiscriminatie. België heeft een rapport ingediend, wat de basis vormt van de slotopmerkingen en aanbevelingen die door het Comité zijn geformuleerd. België zou in september 2024 het volgende periodieke rapport hebben ingediend.

Aanbevelingen

Het Comité raadt aan, in de context van…

Dataverzameling (§6)

Inspanningen te maken nodig om instrumenten te ontwikkelen die het mogelijk maken om een algemeen beeld te krijgen van de samenstelling van de bevolking, gezien het belang van dataverzameling in de strijd tegen raciale discriminatie.

Actieplan tegen racisme (§12)

a) een nationaal actieplan tegen racisme goed te keuren en ervoor te zorgen dat relevante actoren uit het maatschappelijk middenveld (alsook vertegenwoordigers van groepen die door het Verdrag beschermd worden), worden betrokken bij de ontwikkeling van het plan;
b) een orgaan op te richten of aan te duiden dat toezicht houdt op de uitvoering van dit plan en dat dit plan de structurele dimensie van rassendiscriminatie omvat, waarin meetbare doelstellingen en termijnen worden vastgelegd;
c) voldoende middelen toe te kennen voor de effectieve implementatie van dit plan.

Racistische haatmisdrijven & haatspraak (§19)

a) hervormingen in te richten om de systemen voor het registreren van racistische haatmisdrijven en haatzaaiende uitlatingen en voor het verzamelen van gegevens te verbeteren, alsook de identificatie van specifieke gevallen van etnisch-religieuze haat en andere gevallen met intersectionele motieven te vergemakkelijken;
b) de bewustmakingscampagnes te evalueren en voor te zetten om racistische haatmisdrijven en haatzaaiende uitlatingen te bestrijden, vooroordelen en negatieve houdingen ten opzichte van etnisch-religieuze minderheden, migranten, vluchtelingen en asielzoekers aan te pakken en tolerantie en begrip met betrekking tot deze groepen te bevorderen;
c) inspanningen voort te zetten om de verspreiding van racistische, haatzaaiende uitlatingen op het internet en sociale media te monitoren, in nauwe samenwerking met internetproviders, socialemediaplatforms en de gemeenschappen die het zwaarst worden getroffen door racistische haatzaaiende uitlatingen.

Roma en reizende gemeenschappen (§21)

a) een nieuwe strategie voor de integratie van de Roma aan te nemen, doeltreffende maatregelen te nemen ter bestrijding van de armoede onder Roma en woonwagenbewoners;
b) zich te blijven inspannen om de toegang van Roma en woonwagenbewoners, in het bijzonder vrouwen, tot de arbeidsmarkt te vergemakkelijken;
c) het aantal doorgangs- en woonlocaties voor woonwagenbewoners te vergroten en een einde maken aan de uitzettingen waarmee zij worden geconfronteerd;
d) op alle overheidsniveaus specifieke strategieën te ontwikkelen en uit te voeren om de sociaaleconomische gevolgen van de COVID-19-pandemie voor Roma en woonwagenbewoners te verzachten.

Personen van Afrikaanse origine (§25)

a) een nationale strategie aan te nemen voor de inclusie van personen van Afrikaanse origine, door de creatie van een nationaal platform, in samenspraak met personen van Afrikaanse origine;
b) effectieve maatregelen te nemen, met inbegrip van speciale maatregelen, om alle vormen van discriminatie tegen personen van Afrikaanse origine te bestrijden en doeltreffende maatregelen te nemen om de vertegenwoordiging van mensen van Afrikaanse origine te verbeteren;
c) effectieve maatregelen te nemen om de representatie van personen van Afrikaanse origine in de publieke administratie, media, cultuur-gerelateerde instellingen, wetenschappelijke gemeenschappen, en de academische wereld te verhogen.

Non-citizens, inclusief migranten, vluchtelingen, asielzoekers en staatloze personen (§27)

a) betrouwbare indicatoren te ontwikkelen om te determineren in hoeverre *non-citizens* oververtegenwoordigd zijn in het gevangeniswezen, zodat de situatie kan geëvalueerd worden en de nodige maatregelen kunnen worden genomen om dit probleem te verhelpen;
b) de nodige maatregelen te nemen om er in de praktijk voor te zorgen dat migranten in een irreguliere situatie daadwerkelijk toegang hebben tot medische noodhulp, onderwijs, gezondheidszorg en huisvesting, zonder discriminatie, en klachten kunnen indienen zonder het risico te lopen te worden gearresteerd;
c) ervoor te zorgen dat onderdanen van landen buiten de Europese Unie toegang hebben tot de arbeidsmarkt en huisvesting zonder discriminatie op grond van nationaliteit of herkomst;
d) specifieke strategieën te ontwikkelen en uitvoeren om sociaaleconomische gevolgen van de COVID-19-pandemie voor migranten, vluchtelingen, asielzoekers en staatlozen te verzachten.

Mensenrechteneducatie ter bestrijding van vooroordelen en intolerantie (§31)

a) meer inspanningen te leveren om ervoor te zorgen dat onderwijs over mensenrechten en cursussen over de strijd tegen racisme en discriminatie, respect voor diversiteit en de bevordering van gelijke behandeling worden ontworpen met de participatie van de betrokken gemeenschappen;
b) de inhoud van de leerplannen systematisch te evalueren, in het bijzonder de onderdelen die betrekking hebben tot de geschiedenis van de kolonisatie. Dit in samenwerking met alle relevante belanghebbenden, inclusief personen van mensen van Afrikaanse origine.

Verder aanbevelingen (§32, §33, §34, §35, §36)

a) internationale mensenrechtenverdragen verder te ratificeren, waaronder het Internationaal Verdrag inzake de bescherming van de rechten van alle migrerende werknemers en hun gezinsleden en om het Optionele Protocol bij het Verdrag tegen foltering en andere wrede, onmenselijke of vernederende behandeling of bestraffing te ratificeren;
b) uitvoering te geven aan de Durban-verklaring en het actieprogramma;
c) in het licht van het internationaal decennium voor Mensen van Afrikaanse origine, beleidsmaatregelen voor te bereiden;
d) de raadpleging en dialoog met maatschappelijk middenveld te versterken;
e) deze opmerkingen te verspreiden.

Verenigde Naties, Comité voor de uitbanning van discriminatie van vrouwen, over het achtste periodieke rapport van België

Publicatiedatum: 14 oktober 2022
Link: Committee on the Elimination of Discrimination against Women - Concluding observations on the eighth periodic report of Belgium

Context

Het Comité voor de uitbanning van discriminatie van vrouwen ziet toe op de toepassing van het Verdrag inzake de uitbanning van alle vormen van discriminatie tegen vrouwen. Een jaar na de bekrachtiging in 1981 en daarna om de vier jaar, dient België verslag uit te brengen over de toepassing van het Verdrag aan het Comité. In het achtste periodieke rapport werd België ook opgeroepen om reeds binnen de twee jaar te rapporteren over een viertal aanbevelingen (§14(b); 24(b); 26(a) en 44(e).

Aanbevelingen

Het Comité raadt aan, in de context van…

Rechten van de vrouw en gendergelijkheid met betrekking tot de COVID-19 pandemie en de herstelinspanningen hierrond (§9)

a) institutionele, wetgevende en beleidsmaatregelen ten uitvoer te leggen om reeds bestaande ongelijkheden tussen vrouwen en mannen te herstellen en een nieuwe impuls te geven aan de verwezenlijking van gendergelijkheid door vrouwen centraal te stellen in de herstelstrategieën van COVID-19 als een strategische prioriteit voor duurzame verandering, in overeenstemming met de doelstellingen voor duurzame ontwikkeling;
b) ervoor te zorgen dat vrouwen en meisjes in de context van herstelplannen na een crisis niet worden gedegradeerd tot stereotype genderrollen;
c) te zorgen voor de gelijke deelname van vrouwen en meisjes, met inbegrip van achtergestelde en gemarginaliseerde groepen vrouwen, aan het ontwerp en de uitvoering van herstelprogramma's in het kader van COVID-19;

Bekendheid van het Verdrag, van het Facultatief Protocol bij het Verdrag inzake de uitbanning van alle vormen van discriminatie van vrouwen, en van de algemene aanbevelingen van het Comité (§12)

a) systematische capaciteitsopbouw en trainingen te organiseren voor overheidsfunctionarissen en andere wetshandhavers, over het Verdrag, het Facultatieve Protocol daarbij en de algemene aanbevelingen van het Comité;
b) maatregelen te nemen om in de wetgeving en in de praktijk voldoende juridische waarborgen in te voeren om in de nationale rechtsorde volledige bescherming van de in het Verdrag vastgelegde rechten te waarborgen;

Nationale mechanismen voor de verbetering van de positie van vrouwen (§16)

a) een duidelijk, robuust en efficiënt controlemechanisme op te zetten om de coördinatie op alle niveaus te verbeteren, in het bijzonder tussen de federale entiteiten; met de medewerking van maatschappelijke organisaties een systematische evaluatie uitvoeren van het federale gendermainstreamingplan voor de periode 2020-2024 om de doeltreffendheid ervan en de concrete impact op vrouwenrechten en leiderschap in lijn met Visie 2030 te evalueren; en voldoende menselijke, technische en financiële middelen toewijzen voor de uitvoering ervan;
b) *capacity-building* voor wetgevers te versterken om de methodologie en het niveau van gendereffectbeoordelingen van wetsontwerpen te harmoniseren

Nationaal mensenrechteninstituut (§18)

Ervoor te zorgen dat het Federaal Instituut voor de Rechten van de Mens (FIRM) een mandaat heeft om individuele klachten en petities te ontvangen en te onderzoeken, en dat het de Principes van Parijs naleeft. Het Comité beveelt ook aan dat België de aanvraag voor het FIRM ter accredatie door de *Global Alliance of National Human Rights Institutions* vergemakkelijkt, en het voorziet van voldoende technische, financiële- en personeelsmiddelen. Ook beveelt het aan dat de samenwerking van het FIRM met vrouwenorganisaties uit het maatschappelijk middenveld wordt aangemoedigd

Tijdelijke speciale maatregelen (§20)

a) tijdelijke speciale maatregelen te nemen om gelijkheid van vrouwen en mannen te bereiken op gebieden waar vrouwen ondervertegenwoordigd of gemarginaliseerd zijn, in het bijzonder in besluitvormings- en leiderschapsposities in het politieke en economische leven, of op elk ander gebied waar vrouwen ondervertegenwoordigd blijven, met tijdgebonden doelen en benchmarks, en sancties in geval van niet-naleving;

b) “positieve acties” voor vrouwen te definiëren en in te voeren in huidig en toekomstig sectoraal overheidsbeleid gericht op gemarginaliseerde bevolkingsgroepen (zoals migranten, Roma en mensen met een handicap), gericht op het versneld bereiken van wezenlijke gelijkheid van vrouwen en mannen.

Stereotypen (§22)

Een alomvattende strategie aan te nemen, met een specifiek budget en tijdgebonden doelstellingen, gericht op het uitbannen van discriminerende stereotypen met betrekking tot de rollen en verantwoordelijkheden van vrouwen en mannen in het gezin en in de samenleving

Schadelijke praktijken (§23)

a) ervoor zorgen dat in de praktijk vrouwen met een handicap, in het bijzonder vrouwen met een verstandelijke of psychosociale handicap, niet worden onderworpen aan sterilisatie zonder hun vrije, voorafgaande en geïnformeerde toestemming, en hen opleidingsprogramma's aan te bieden inzake gezondheid en seksuele en reproductieve rechten, met inbegrip van de preventie van seksueel misbruik, in een toegankelijke vorm en aangepast aan hun specifieke behoeften;
b) alle nodige maatregelen te nemen om de bewustwording te vergroten en seksueel misbruik van vrouwen en meisjes binnen de familie, met inbegrip van incest, te voorkomen en te bestrijden, waarbij ervoor wordt gezorgd dat de slachtoffers passende zorg en daadwerkelijke genoegdoening voor de toegebrachte schade ontvangen, en toe te zien op de volledige tenuitvoerlegging van de recente wetshervorming wat incest betreft.

Gendergerelateerd geweld tegen vrouwen (§26, §28, §30)

a) te zorgen voor de beschikbaarheid en adequate financiering van toegankelijke opvang voor vrouwen en meisjes die het slachtoffer zijn van gendergerelateerd geweld, waarbij juridische, medische en psychologische bijstand wordt verleend en vaardigheden en onderwijs worden aangeleerd;
b) te zorgen voor voldoende financiële middelen voor de tenuitvoerlegging van het actieplan ter bestrijding van alle vormen van gendergerelateerd geweld en voor de regelmatige controle en evaluatie ervan;
c) ervoor te zorgen dat systematisch gegevens worden verzameld over gendergerelateerd geweld tegen vrouwen en meisjes, uitgesplitst naar leeftijd, nationaliteit, handicap en de relatie tussen het slachtoffer en de dader;
d) wetgeving inzake seksueel geweld te herzien en te evalueren zodat vrouwen en kinderen volledig worden beschermd overeenkomstig de internationale normen, alsook onderzoek te doen naar verschillende vormen van seksueel geweld en betrouwbare

statistieken hierover opstellen. Daarnaast ook bewustwording creëren die aangepast is aan de leeftijd van leerlingen, over seksueel geweld;

e) te voorzien in de verzameling en analyse van statistische gegevens over geweld dat wordt gepleegd uit naam van cultuur, gewoonten, godsdienst, traditie of zogenaamde "eer", uitgesplitst naar leeftijd, nationaliteit, handicap en de relatie tussen het slachtoffer en de dader;

Gelijke participatie van vrouwen aan het politieke en openbare leven (§38):

a) maatregelen te nemen, met inbegrip van tijdelijke bijzondere maatregelen zoals hogere quota, ritssystemen voor kieslijsten van politieke partijen en gerichte campagnefinanciering voor vrouwelijke kandidaten, om te komen tot een gelijke vertegenwoordiging van vrouwen en mannen in verkozen functies in de federale, gewest- en gemeenschapsparlementen;
b) gerichte maatregelen te nemen, waaronder tijdelijke speciale maatregelen zoals preferentiële aanwerving en bevordering van vrouwelijke kandidaten, om gendergelijkheid te bereiken in benoemde openbare functies, met name op besluitvormingsniveau;
c) capaciteitsopbouwende opleidingen voor vrouwelijke politici en kandidaten aan te bieden met betrekking tot politieke campagnevoering, leiderschaps- en onderhandelingsvaardigheden, en politici, de media en het grote publiek in samenwerking met de media bewust maken van het belang van gendergelijkheid in het politieke en openbare leven.

Onderwijs (§42)

a) de participatie van meisjes en vrouwen in niet-traditionele studiegebieden en carrièrepaden te blijven bevorderen, met name in de natuurwetenschappen, technologie, techniek en wiskunde en in de ICT;
b) de invoering te overwegen van tijdelijke speciale maatregelen, zoals wettelijke quota, om te zorgen voor een gelijke vertegenwoordiging van vrouwen en mannen in hoge functies;
c) ervoor te zorgen dat gendergevoelige, leeftijdsgerichte en toegankelijke voorlichting over seksuele en reproductieve gezondheid en rechten en verantwoordelijk seksueel gedrag wordt opgenomen in de leerplannen van scholen op alle onderwijsniveaus, onder meer door leraren systematisch te scholen op het gebied van seksuele en reproductieve gezondheid en rechten;
d) meisjes en vrouwen uit kansarme groepen, waaronder Roma-, migranten-, vluchtelingen- en asielzoekersmeisjes en meisjes met een handicap, betere toegang te geven tot het reguliere onderwijs op alle niveaus en in het volgende periodieke verslag uitgesplitste statistische gegevens op te nemen over schoolinschrijvingen en het

voltooien daarvan, vroegtijdige schoolverlaters en toegang tot beroepsonderwijs en universitair onderwijs.

Werkgelegenheid (§44)

Prioriteit te geven aan de overgang van deeltijds- naar voltijdswerk voor vrouwen, onder meer door te voorzien in voldoende adequate en toegankelijke kinderopvangfaciliteiten;

Gezondheid (§46)

a) uitvoerig gegevens te verzamelen over de oorzaken van de hoge prevalentie van zelfdoding, ook onder vrouwen en meisjes, en in haar volgende periodieke verslag, verslag uitbrengen over de maatregelen die zijn genomen om deze aan te pakken;
b) ervoor te zorgen dat alle patiënten vrije, voorafgaande en geïnformeerde toestemming geven voor elke behandeling of medische ingreep en hen waar nodig de ondersteuning bieden die ze nodig hebben om een geïnformeerde beslissing te nemen.

Economische empowerment (§48)

Het risico van feminisering van de armoede aan te pakken en het genderaspect te integreren in de strategieën voor armoedebestrijding, door ervoor te zorgen dat vrouwen, in het bijzonder achtergestelde groepen vrouwen, zoals alleenstaande moeders, worden opgenomen.

Klimaatverandering en risicobeperking bij rampen (§50)

Ervoor te zorgen dat vrouwen worden vertegenwoordigd en deelnemen aan de ontwikkeling van wetgeving, beleid en programma's inzake klimaatverandering, rampenrespons en rampenrisicovermindering. Er moet in dergelijke plannen en beleid een genderperspectief worden geïntegreerd en er moet voor worden gezorgd dat vrouwen, in het bijzonder vrouwen die in het platteland wonen, worden geraadpleegd bij de ontwikkeling ervan. Daarnaast moeten maatregelen worden genomen om de gevolgen van klimaatverandering op de toegang van vrouwen tot hulpbronnen en middelen van bestaan aan te pakken, om ervoor te zorgen dat vrouwen niet onevenredig zwaar worden getroffen.

Kansarme en gemarginaliseerde groepen vrouwen (§52, §54, §56)

a) de precaire situatie van veel oudere vrouwen aan te pakken, inclusief hun economische situatie, om armoede en isolement te voorkomen;
b) een interfederaal actieplan tegen racisme aan te nemen op gebieden zoals toegang tot justitie, onderwijs, werkgelegenheid, gezondheid, huisvesting, media, cultureel leven en sport, evenals specifieke maatregelen voor vrouwen.

c) ervoor te zorgen dat alle vrouwen en meisjes met een handicap toegang hebben tot de arbeidsmarkt, hun vrije en geïnformeerde toestemming kunnen geven over waar en met wie zij kiezen te wonen, alsook de toegang beschikbaar te stellen voor slachtoffers van gender-gerelateerd geweld
d) maatregelen aan te nemen om intersectionele vormen van discriminatie tegen migranten-, vluchtelingen- en asielzoekende vrouwen uit te bannen, zowel in de samenleving als geheel als binnen hun gemeenschappen

Dataverzameling (§62)

Een genderindicatorsysteem te ontwikkelen om het verzamelen van gegevens te verbeteren, uitgesplitst naar geslacht en andere relevante factoren, die nodig zijn om de impact en effectiviteit te beoordelen van beleid en programma's die gericht zijn op het *mainstreamen* van gendergelijkheid.

Ratificatie van andere verdragen (§65)

Het Internationale Verdrag inzake de bescherming van de rechten van alle migrerende werknemers en hun gezinsleden, waarbij het nog geen partij is, te ratificeren.

Vlaams Mensenrechten Instituut

Verenigde Naties, Comité inzake gedwongen verdwijningen, over het eerste rapport van België

Publicatiedatum: 15 oktober 2014
Link: Committee on Enforced Disappearances - Concluding observations on the report submitted by Belgium under article 29, paragraph 1, of the Convention

Context

Het Comité inzake gedwongen verdwijningen is een orgaan van de Verenigde Naties en controleert de uitvoering van het Verdrag inzake de bescherming van alle personen tegen gedwongen verdwijningen. In 2014 verscheen het eerste rapport van het Comité voor België. Dit rapport bevat vaststellingen en aanbevelingen op basis van het rapport dat België zelf overmaakte aan het Comité. Het Comité gaat op basis van dat rapport na of de nationale bepalingen en praktijken in overeenstemming zijn met het Verdrag.

Aanbevelingen

Het Comité raadt aan:

a) het ratificatieproces van het facultatief protocol bij het Verdrag tegen foltering en andere wrede, onmenselijke of onterende behandeling of bestraffing te versnellen, met als doel een nationaal preventief mechanisme in te stellen dat volledig in overeenstemming is met het facultatief protocol.
b) zo snel mogelijk het werk te hervatten voor de oprichting van een onafhankelijk nationaal instituut voor de rechten van de mens in volledige overeenstemming met de beginselen van Parijs, om het een mandaat te geven voor de bevordering en bescherming van de rechten van de mens en om het te voorzien van voldoende menselijke en financiële middelen om dit te doen.
c) de nodige maatregelen te nemen om ervoor te zorgen dat de opleiding van militair en civiel rechtshandhavingspersoneel, medisch personeel, overheidsfunctionarissen en andere personen die betrokken kunnen zijn bij de bewaring of behandeling van een persoon die van zijn vrijheid is beroofd, met inbegrip van rechters, officieren van justitie en andere gerechtelijke functionarissen op alle niveaus, opleiding over het Verdrag omvat, op federaal, gemeenschaps- en regionaal niveau, in overeenstemming met artikel 23.

Vlaams Mensenrechten Instituut

Follow-up rapport

Publicatiedatum: 23 november 2016
Link: Committee on Enforced Disappearances - Report on follow-up to the concluding observations of the Committee on Enforced Disappearances

Context

Het Comité publiceerde een opvolgingsrapport in 2016. De beoordeling van het Comité in dat rapport heeft enkel betrekking op drie specifieke aanbevelingen die voor de follow-upprocedure werden geselecteerd en waarover de Staten die partij zijn werden verzocht binnen een jaar na de goedkeuring van de slotopmerkingen informatie te verstrekken.

Aanbevelingen

Het Comité verzoekt België in dat verband, bij het verstrekken van informatie overeenkomstig paragraaf 35 van zijn slotopmerkingen (CED/C/BEL/CO/1), verslag uit te brengen over de ratificatie van het Facultatief Protocol en over de maatregelen die zijn genomen om ervoor te zorgen dat er een nationaal preventief mechanisme bestaat dat volledig in overeenstemming is met het Facultatief Protocol.

Vlaams Mensenrechten Instituut

Verenigde Naties, Universal Periodic review 2021

Publicatiedatum: 14 juli 2021
Link: Human Rights Council - Report of the Working Group on the Universal Periodic - Belgium

Context

De *Universal Periodic Review* (UPR) is een mensenrechtenmechanisme van de Verenigde Naties waarbij de mensenrechtensituatie van alle VN-lidstaten periodiek wordt beoordeeld. Dit proces wordt uitgevoerd door de Mensenrechtenraad van de VN en vindt om de vier à vijf jaar plaats voor elk land. Tijdens de UPR worden landen beoordeeld op basis van VN-verdragen, mensenrechtenverplichtingen en aanbevelingen van andere staten. De beoordeling is gebaseerd op drie bronnen: een nationaal rapport van het betreffende land, VN-documentatie, en bijdragen van het middenveld. Aan het einde van de review ontvangt het land aanbevelingen van andere lidstaten om de mensenrechtensituatie te verbeteren, die het gedeeltelijk of volledig kan accepteren of afwijzen. De UPR heeft als doel om landen aan te sporen om concrete verbeteringen door te voeren.

In totaal zijn er 269 aanbevelingen gedaan aan België in het kader van de *Universal Periodic Review* van 2021.
Deze zijn als volgt verdeeld:

- 218 aanbevelingen worden gesteund door België.
- 51 aanbevelingen werden nog onderzocht, en België ging hierover later een standpunt innemen.
- 20 aanbevelingen zijn enkel genoteerd (*noted*) door België.

Aanbevelingen

De volgende aanbevelingen werden geformuleerd, door België onderzocht en genieten de steun van België:

- het Facultatief Protocol van de Verenigde Naties van 18 december 2002 bij het Verdrag tegen foltering en andere wrede, onmenselijke of onterende behandeling of bestraffing te ratificeren en een nationaal preventiemechanisme te creëren (35.1- 35.37);
- een nationaal mensenrechteninstituut op te richten in overeenstemming met de Principes van Parijs (35.38-35.46);

- discriminatie, racisme en haatspraak te vermijden en aan te pakken (op tal van verschillende manieren), zowel in het algemeen, als in specifieke domeinen, zoals onderwijs, huisvesting (35.50-35.78, 35.117, 35.156-35.157, 35.164-35.165) en werk (35.139, 35.159, 35.164, 35.165);
- verschillende aanbevelingen in dat kader zijn specifiek gericht op bepaalde groepen, zoals vrouwen, personen met een handicap, (35.195-35.196) kinderen (35.195-35.196), personen met een migratieachtergrond (35.195) en Roma (35.201);
- religieuze intolerantie te vermijden en aan te pakken (35.129, 35.130, 35.132-35.133);
- een nationaal anti-racismeplan uit te werken (35.79-35.94);
- gendergerelateerd geweld te vermijden en te bestrijden, inclusief nieuwe vormen zoals online intimidatie, onder meer door een nationaal actieplan op te stellen, door bewustwording te vergroten en door in te zetten op opleidingen (35.149, 35.175-35.188, 35.191 en 35.193). Daarnaast wordt aanbevolen te voorzien in laagdrempelige, toegankelijke zorg en opvangtehuizen voor slachtoffers (35.188-35.190 en 35.192). Ook wordt aanbevolen data te verzamelen en te publiceren (35.192 -35.193);
- schooluitval aan te pakken (35.150-35.152);
- toegang tot kwaliteitsvol onderwijs te verzekeren voor kwetsbare kinderen (35.153);
- ongelijkheid in het onderwijs vermijden (35.157-35.158);
- armoede te bestrijden (35.168-35.169 en 35.198) waaronder kinderarmoede (35.195-35.199);
- gendergelijkheid na te streven door de vertegenwoordiging van vrouwen te verhogen, in het bijzonder in strategische, besluitvormingsposities binnen het openbaar bestuur. (35.171-35.174 en 35.199);
- inclusief onderwijs voor kinderen met een handicap te verzekeren (35.154-35.155);
- de bescherming van (mensen)rechten van kinderen van migranten te verzekeren en inspanningen daartoe te vergroten (35.214-35.215);
- maatregelen te nemen om de leefomstandigheden van personen met een handicap te verbeteren (35.202), net als hun integratie in het publieke leven, door toegankelijkheid te verzekeren van onderwijsvoorzieningen, openbaar vervoer en zorgvoorzieningen (35.203). Daarnaast wordt aanbevolen maatregelen te nemen om ervoor te zorgen dat personen met een handicap op zinvolle wijze kunnen deelnemen aan de politieke en openbare besluitvormingsprocessen (35.206). Ook wordt aanbevolen de nodige maatregelen te nemen om de toegang tot werk voor personen met een handicap te vergemakkelijken (35.205-206, 35.208), net als de toegang tot sociale diensten zoals onderwijs (35.208) en om beleid te ontwikkelen met betrekking tot de inclusie van personen met een handicap, in het bijzonder bij de overheid (35.207);
- het openbare gezondheidszorgstelsel adequaat te financieren, van voldoende personeel te voorzien en ervoor te zorgen dat verzorgingstehuizen over voldoende gespecialiseerd en opgeleid personeel beschikken, dat voldoende is uitgerust om te waarborgen dat de rechten van ouderen die in verzorgingstehuizen wonen, worden geëerbiedigd (35.145);

- ervoor te zorgen dat patiënten palliatieve zorg van hoge kwaliteit genieten (35.146);
- ervoor te zorgen dat er gelijke toegang is tot gezondheidsdiensten, waaronder COVID-19 vaccins, voor alle kwetsbare groepen, waaronder migrerende werknemers, ongeacht hun migratiestatus (35.147);
- de toezegging na te komen die is gedaan op de Top van Nairobi over de Internationale Conferentie over Bevolking en Ontwikkeling om programma's te steunen die zijn gericht op het terugdringen van moedersterfte, het bevorderen van gezinsplanning en seksuele en reproductieve gezondheid voor adolescenten, en het bestrijden van seksueel geweld en op gendergebaseerd geweld, met inbegrip van preventie en zorg voor overlevenden (35.149);
- de inspanningen op te voeren om mensenrechten bij het bedrijfsleven verder te bevorderen, onder meer door het opstellen en uitvoeren van actieplannen en door het aanmoedigen van ondernemingen met hoofdzetel in België om de mensenrechten te respecteren en *due diligence* inzake mensenrechten uit te voeren doorheen hun wereldwijde activiteiten en toeleveringsketens (35.95-35.97);
- verplichtingen inzake ontwikkelingshulp na te komen en deze hulp te vergroten (om de internationale verplichting van 0,7 procent van het bruto nationaal inkomen te bereiken) (35.20-35.21);
- samen te werken met het middenveld (om de aanbevelingen van de UPR op te volgen) (35.48-35.49);
- geen wapens over te dragen wanneer het risico bestaat dat deze worden gebruikt om ernstige schendingen van de internationale mensenrechten of het internationale humanitaire recht te plegen of te vergemakkelijken (35.103- 35.104);
- werkloosheid bij jonge personen te vermijden en terug te dringen (35.162- 35.163);
- het systeem voor de opvang, voogdij, onderwijs en opleiding van niet-begeleide minderjarigen te verbeteren (35.209);
- negatieve gevolgen van klimaatsverandering aan te pakken, in België en daarbuiten (35.98);
- te zorgen voor de ontwikkeling van programma's en beleid ter voorkoming van seksuele uitbuiting en misbruik van kinderen, alsmede voor het herstel en de sociale re-integratie van slachtoffers (35.200);
- maatregelen te nemen om de situatie van daklozen te verbeteren (35.166);
- te zorgen voor gelijke toegang tot huisvesting en andere sociale uitkeringen (35.167);
- een permanent nationaal mechanisme in te stellen voor implementatie, rapportage en follow-up met betrekking tot mensenrechtenaanbevelingen, en de mogelijkheid te overwegen om hiervoor samenwerking te ontvangen in het kader van de *Sustainable Development Goals* 16 en 17 (35.47);
- te zorgen voor de effectieve uitvoering van de nationale strategie voor de integratie van Roma (35.201);
- verdere maatregelen te nemen ter bestrijding van mensenhandel en te zorgen voor de bescherming van de rechten van slachtoffers en migranten (35.134-35.134);

- verdere opleidingen te verstrekken aan eerstehulpverleners om slachtoffers van mensenhandel, in het bijzonder minderjarigen, te herkennen en de nodige financiële en personele middelen te verstrekken aan eerstelijnsactoren, gespecialiseerde opvangcentra en het gerechtelijk apparaat (35.136);
- de strijd tegen mensenhandel en seksuele uitbuiting van kinderen op te voeren, onder meer door bewustmakingscampagnes (35.137);
- te zorgen voor adequate bescherming, beloning en ondersteunende diensten voor huishoudelijk personeel (35.160) en mechanismen te verbeteren om huishoudelijk personeel te beschermen tegen alle vormen van uitbuiting en misbruik (35.161).

Vlaams Mensenrechten Instituut

Raad van Europa, Europese Commissie tegen racisme en intolerantie, zesde rapport over België

Publicatiedatum: 12 december 2019
Link: ECRI Report on Belgium - sixth monitoring cycle

Context

De Europese Commissie tegen racisme en intolerantie (ECRI) is het onafhankelijke monitoringsorgaan van de Raad van Europa. België wordt telkens voor periodes van vijf jaar beoordeeld door ECRI. In haar zesde rapport focust de commissie vooral op (1) effectieve gelijkheid en toegang tot rechten, (2) haatspraak en haat-gemotiveerd geweld, en (3) integratie en inclusie. Aan twee aanbevelingen in dit rapport wordt een *follow-upprocedure* gewijd.

Aanbevelingen

ECRI raadt aan:

a) snel een gelijkheidsorgaan aan te wijzen of op te richten dat verantwoordelijk is voor discriminatie op grond van taal en dat dit orgaan soortgelijke bevoegdheden en onafhankelijkheid moet krijgen als het Interfederaal Centrum voor Gelijkheid van Kansen en voor Racismebestrijding en Discriminatie (Unia) (§9);
b) in het volgende interfederale actieplan ter bestrijding van discriminatie van en geweld tegen LGBTI-personen te voorzien in een goede raadpleging van de belanghebbenden, in het bijzonder van het maatschappelijk middenveld. Het plan moet impact hebben buiten de verschillende federale en gefedereerde niveaus, met bijzondere aandacht voor het lokale niveau (§38);
c) dat de autoriteiten meer samenwerken met werkgevers om de arbeidskansen van immigranten te verbeteren. ECRI vestigt daarbij de aandacht op haar Algemene Beleidsaanbeveling nr. 14 betreffende de bestrijding van racisme en rassendiscriminatie op het werk, met voorbeelden van positieve maatregelen om de toegang van migranten tot werk te vergemakkelijken, en van mechanismen voor de erkenning van kwalificaties (§75);
d) de inhoud van de “verklaring” die bij wet is vastgelegd en die momenteel gericht is tot nieuwkomers in België, volledig te herzien, waarbij bijzondere aandacht wordt besteed aan het op een objectieve en neutrale manier formuleren van de tekst en ervoor te zorgen dat de verklaring een symbolische betekenis heeft, dat ze informatief en niet-

bindend is en dat ze gericht is tot een zo breed mogelijke groep personen, zodat de gelijke behandeling van nieuwkomers in het land wordt gegarandeerd (§79);

e) maatregelen te nemen opdat scholen kennis over mensenrechten in hun leerprogramma's opnemen (§19);
f) maatregelen te nemen opdat scholen bij hun onderwijsactiviteiten diversiteit respecteren en gelijke behandeling bevorderen (§19);
g) dat leraren worden opgeleid om alle uitingen van racisme, rassendiscriminatie, intolerantie en intimidatie op school te voorkomen en snel en efficiënt te reageren wanneer zij met dergelijke problemen worden geconfronteerd (§19);
h) dat beslissingen van scholen met betrekking tot het dragen van religieuze symbolen of kleding op school en in instellingen voor hoger onderwijs het principe van rechtmatigheid respecteren en vrij zijn van elke vorm van discriminatie (§21);
i) dat autoriteiten garanderen dat geen enkele (publieke of private) dienstverlener verplicht wordt personen te rapporteren waarvan hij/zij vermoedt dat zij onrechtmatig op het grondgebied verblijven voor doelen van immigratiecontrole- en handhaving (§27);
j) te voorzien in een wettelijke strafverzwaring voor het verspreiden van taal dat aanzet tot haat door bepaalde categorieën personen die een openbaar ambt uitoefenen (zoals leerkrachten of politieagenten) (§52);
k) het Aanvullend Protocol bij het Verdrag van de Raad van Europa inzake cybercriminaliteit over het strafbaar stellen van racistische en xenofobe handelingen via computersystemen, te ratificeren (§54);
l) samenwerkingen tussen autoriteiten en wetgevers te bevorderen om de werkgelegenheidsmogelijkheden van immigranten te verbeteren (§75);
m) integratiecursussen voor immigranten te versterken door elementen toe te voegen die betrekking hebben op het bevorderen van culturele diversiteit en het bestrijden van discriminatie, zodat het integratiebeleid effectiever wordt door het stimuleren van gelijkheid en interculturele dialoog (§83);
n) een geïntegreerde aanpak te kiezen inzake de toegang van woonwagenbewoners tot huisvesting. In dat verband moeten de gefedereerde overheden gemachtigd zijn om vervangende maatregelen te nemen als en wanneer lokale overheden niet voldoende doorgangs- en/of woonlocaties beschikbaar stellen en de nodige stappen te ondernemen om woonwagenbewoners in staat te stellen een referentieadres te verwerven (§91);
o) de evaluatie van de antidiscriminatiewetgeving op federaal niveau te combineren met een evaluatie van de relevante wetgeving op het niveau van de gefedereerde entiteiten om mogelijke hiaten te identificeren (§97).

Raad van Europa, GREVIO-rapport rond de implementatie van het Verdrag van Istanbul, gericht op het voorkomen en bestrijden van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld, eerste rapport over België.

Publicatiedatum: 21 september 2020
Link: GREVIO Baseline Evaluation Report - Belgium

Context

De Groep van Experten inzake actie tegen geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld (GREVIO), ziet toe op de uitvoering van het Verdrag van Istanbul. In een evaluatieverslag doet GREVIO aanbevelingen naar België, waaronder ook meerdere prioritaire maatregelen. GREVIO bezocht daarnaast van 3 tot 7 februari 2025 België in het kader van een follow-up evaluatie, met als thema 'Vertrouwen opbouwen door steun, bescherming en rechtvaardigheid te leveren'.

Aanbevelingen

GREVIO raadt aan, in de context van…

Definities (§12)

De nodige stappen te ondernemen om ervoor te zorgen dat het beleid en de maatregelen voor de uitvoering van de Verdrag van Istanbul een genderperspectief bevatten. Daartoe zouden de autoriteiten in het bijzonder een conceptueel referentiekader moeten aannemen dat door alle autoriteiten wordt gedeeld, en operationele richtlijnen die daaruit voortvloeien, die zich baseren op de Verdrag van Istanbul en die het systemische verband erkennen tussen geweld tegen vrouwen en een historische organisatie van de samenleving die gebaseerd is op de overheersing en discriminatie van vrouwen door mannen, waardoor vrouwen ook vandaag nog onevenredig worden benadeeld.

Meervoudige discriminatie (§21)

Een aanpak te blijven promoten die meervoudige discriminatie in haar richtlijnen opneemt en om meer te doen om dit in de praktijk te brengen, in het bijzonder door:

a) gegevens te verzamelen en onderzoek te bevorderen naar geweld tegen vrouwen, waarin de situatie van vrouwelijke slachtoffers wordt belicht aan de hand van de verschillende discriminatiegronden (zoals leeftijd, handicap, nationale of sociale origine, migranten- of vluchtelingenstatus, seksuele geaardheid, genderidentiteit);
b) in elke fase van de ontwikkeling, uitvoering en evaluatie van het beleid ter bestrijding van geweld tegen vrouwen rekening te houden met het standpunt van de doelgroepen, zodat de behoeften van de meest kwetsbare groepen beter worden gehoord;
c) een aanpak te integreren die rekening houdt met de realiteit en de behoeften van vrouwen die het slachtoffer zijn van geweld en die behoren tot groepen die het risico lopen op meervoudige discriminatie, in de opleidingsnormen en de richtsnoeren inzake geweldpreventie voor de betrokken beroepsbeoefenaars;
d) preventie en actie ter bestrijding van geweld tegen vrouwen op te nemen in algemene beleidslijnen, maatregelen en programma's die op deze groepen gericht zijn.

Omvattend en gecoördineerd beleid (§30)

Te overwegen een samenwerkingsakkoord te ondertekenen dat de samenwerking tussen de federale en de deelstaten bij de implementatie van het Verdrag van Istanbul kan verbeteren en de coördinerende rol van de nationale coördinerende instanties kan vrijwaren.

Financieringsmiddelen (§34)

Maatregelen te nemen die hen in staat stellen om de globale bedragen te identificeren die worden toegekend aan de preventie en de bestrijding van geweld tegen vrouwen en de financieringslijnen die specifiek worden besteed aan de verschillende aspecten van deze activiteiten, om ervoor te zorgen dat deze bedragen voldoen aan de vereisten van artikel 8 van het Verdrag

NGO’s en middenveld (§39)

a) meer erkenning en steun te geven aan de gespecialiseerde expertise van gespecialiseerde vrouwenverenigingen en -diensten, waarop in elke fase van de beleidsvorming en op alle niveaus een beroep moet worden gedaan,
b) het werk van vrouwenorganisaties te vergemakkelijken via toegang tot behoeftegerichte financiering en het gebruik van structurele en meerjarige financiering.

Coördinerend orgaan (§45)

Maatregelen te nemen om de coördinatie, de controle en de evaluatie van het beleid te verbeteren alsook de maatregelen met betrekking tot geweld tegen vrouwen. Daartoe dienen de autoriteiten te zorgen, door middel van een onafhankelijk multidisciplinair orgaan (wat leden van vrouwenrechtenverdedigers bevat), voor een doeltreffende controle op en evaluatie van het beleid en de maatregelen die bedoeld zijn om geweld tegen vrouwen te voorkomen en te bestrijden, waarbij er in het bijzonder voor gezorgd moet worden dat voor elke activiteit specifieke middelen en resultaatindicatoren worden vastgesteld.

Administratieve dataverzameling (§54)

Stappen te nemen om de beschikbare data rond gendergeweld (zoals dat gedefinieerd wordt onder het Verdrag van Istanbul), alsook de verzameling van die data, te verbeteren, door in het bijzonder de volgende maatregelen te nemen:

a) regelmatig een toegankelijk synoptisch referentiedocument te publiceren en te verspreiden op federaal niveau waarin de belangrijkste statistieken over geweld (zoals dat gedefinieerd wordt onder het Verdrag van Istanbul) worden belicht, zodat de bestaande gegevens kunnen worden benut en ze in de loop van de tijd kunnen worden verwerkt en vergeleken door de publieke opinie en de media;
b) het verplicht te stellen, zo nodig bij wet, van het bijhouden van gegevens, naast gegevens over de daders, over de slachtoffers, hun geslacht en hun relatie tot de daders met betrekking tot alle vormen van geweld die onder het Verdrag van Istanbul vallen, met name wat betreft moorden door partners of ex-partners;
c) in afwachting van b), het mogelijk te maken onderzoek te voeren naar gevallen van moord op partners of ex-partners en andere slachtoffers, met inbegrip van kinderen, teneinde in België de kennis te verbeteren over de slachtoffers (hun geslacht, leeftijd en relatie tot de dader) en de omstandigheden van hun dood (zoals datum en tijdstip, plaats en moordwapen);
d) zich ertoe te verbinden geleidelijk toe te werken naar een geïntegreerd systeem van statistieken die worden gedeeld door de sectoren van politie, justitie en gezondheidszorg, onder meer om de beoordeling mogelijk te maken van veroordelings- en verlooppercentages, en van recidivepercentages.

Bevolkingsonderzoeken (§57)

Om, samen met alle betrokken partijen en deskundigen, de mogelijkheid te onderzoeken om in België een nieuw nationaal bevolkingsonderzoek uit te voeren, aangezien het vorige onderzoek dateert van 2010. Dit onderzoek moet duidelijk gebaseerd zijn op een genderspecifieke definitie van geweld tegen vrouwen en moet het in de toekomst mogelijk maken om, op basis van regelmatige onderzoeken, de omvang en de trends van alle vormen van geweld die onder het Verdrag van Istanbul vallen, te evalueren.

Onderzoek (§61)

Inspanningen voort te zetten ter ondersteuning van onderzoeken in domeinen die betrekking hebben op alle vormen van geweld die onder het Verdrag van Istanbul vallen, door de banden te bevorderen tussen genderstudies enerzijds en de expertise van verenigingen die actief zijn op het terrein, anderzijds. Daarnaast moeten deze onderzoeken ook worden verspreid en een impact hebben. Hiertoe kunnen de autoriteiten een nieuwe telling uitvoeren van onderzoeksafdelingen of docenten en onderzoekers die gespecialiseerd zijn in gender, gendergelijkheid en gendergerelateerd geweld.

Preventie, algemeen (§64)

Te overwegen maatregelen te nemen om de oprichting van feministische zelfverdedigingsgroepen op een evenwichtige manier in heel België te bevorderen - in het bijzonder daar waar vrouwen uit de meest kwetsbare bevolkingsgroepen wonen (*working class*-gebieden, plattelandsgebieden, enz.), om vrouwen weerbaarder te maken door hun vertrouwen te herstellen en hen te informeren over hun rechten. Een optie zou zijn om steun voor deze praktijk op te nemen in het volgende Nationaal Actieplan door middel van financiering voor de opleiding van opleiders, op basis van de goede praktijk die in de provincie Antwerpen reeds is geïdentificeerd.

Bewustwording (§68)

De inspanningen voort te zetten om op regelmatige basis, en op alle niveaus, sensibiliseringscampagnes of -programma's te promoten om het grote publiek bewust te maken van en inzicht te verschaffen in de verschillende verschijningsvormen van alle vormen van geweld die onder het toepassingsgebied van het Verdrag van Istanbul vallen, van de genderdimensie van dit geweld als uiting van een historische vorm van sociale organisatie gebaseerd op overheersing en discriminatie van vrouwen door mannen, en van de gevolgen van geweld op kinderen. Daartoe wordt België aanbevolen om:

a) bewustwording via media, beelden taal etc. aan te passen aan de behoeften van vrouwelijke slachtoffers en in het bijzonder van de meest kwetsbare groepen zoals vrouwen met een handicap;
b) gegevens in te voeren in een systeem voor het opvolgen en delen van de initiatieven van andere overheidsniveaus, zodat de autoriteiten de implementatie van de prioritaire doelstellingen die op federaal niveau werden vastgelegd, kunnen opvolgen;
c) verspreidings- en impactindicatoren te ontwikkelen om de bereidheid om te praten en te luisteren te beoordelen, evenals de impact in de tijd van deze bewustmakingscampagnes en -instrumenten op de manier waarop mensen in België seksisme, gendergelijkheid en gendergerelateerd geweld percipiëren.

Onderwijs (§74)

Inspanningen voort te zetten om leerlingen kennis en vaardigheden bij te brengen met betrekking tot de thema's vermeld in Artikel 14 van het Verdrag van Istanbul. Bij deze inspanningen moet een gendermainstreamingbenadering worden gehanteerd, in overeenstemming met Aanbeveling CM/Rec(2007)13 van het Comité van Ministers aan de lidstaten over gendermainstreaming in het onderwijs.

Opleiding van beroepsbeoefenaars (§84, §89)

Zich te coördineren met het oog op de uitvoering, de controle en de evaluatie van artikel 15 van het Verdrag van Istanbul over de verplichte basisopleiding en bijscholing van de betrokken beroepsbeoefenaars die te maken hebben met slachtoffers of daders van alle daden van geweld tegen vrouwen. Daartoe moeten de autoriteiten een duidelijke en gedeelde strategie aannemen die dit mogelijk maakt, op de gepaste niveaus en met verduidelijking van de keten van verantwoordelijkheden:

a) de verplichtingen met betrekking tot opleiding en de minimumlijst van betrokken beroepsbeoefenaars wettelijk vast te leggen;
b) kwaliteitsnormen voor opleidingen aan te nemen en te verspreiden waarin een genderbenadering, deconstructie van stereotypen en kwetsbaarheidsfactoren zijn opgenomen;
c) duidelijke protocollen en richtlijnen aan te nemen en te verspreiden waarin de normen zijn vastgelegd die beroepsbeoefenaars geacht worden te volgen op hun respectieve terreinen;
d) te verwijzen naar goede praktijken en instrumenten die in het veld succesvol zijn gebleken, en deze te verspreiden;
e) de financiering te verhogen, met name voor de opleiding van opleiders.

Daarnaast moedigt GREVIO de Belgische overheid aan maatregelen te nemen om de basisopleiding en de bijscholing te versterken voor de betrokken beroepsbeoefenaars die te maken hebben met slachtoffers of daders van alle vormen van geweld die onder het toepassingsgebied van het Verdrag vallen, waarbij erop moet worden toegezien dat de gevolgde aanpak, de gebruikte opleidingshandleidingen en de partnerschappen die worden aangegaan om opleidingen te verstrekken en didactisch materiaal te ontwikkelen, gebaseerd zijn op een genderspecifieke opvatting van geweld, in overeenstemming met het Verdrag van Istanbul. Daartoe moeten de autoriteiten:

a) in de justitiële sector, de verplichte basisopleiding versterken en uitbreiden tot seksueel geweld, en een verplichte bijscholing organiseren voor onder meer de bemiddelaars;
b) in de gezondheidssector, met inbegrip van de psychologische zorg, de basisopleiding en de bijscholing van de bevoegde beroepskrachten verplicht te stellen en algemene richtlijnen te ontwikkelen, waarbij erop moet worden toegezien dat de verstrekte

begeleiding in overeenstemming is met de lezing van geweld tegen vrouwen die door het Verdrag van Istanbul wordt bevorderd.

Programma's voor zedendelinquenten (§95)

a) ervoor te zorgen dat de programma's voor de zorg en sociale en gerechtelijke opvolging van daders van huiselijk geweld en seksueel geweld een uniforme genderbenadering en deconstructie van seksistische stereotypen bevatten en gebaseerd zijn op een nauwe samenwerking met hulpdiensten voor vrouwelijke slachtoffers;
b) het gebruik van bemiddeling te beperken, en opleidingen te organiseren rond het opnemen van de eigen verantwoordelijkheid van geweldplegers, in de situaties waar dat mogelijk is te garanderen dat slachtoffers hier hun toestemming voor hebben gegeven, en dit in lijn met de voorstellen die zijn genomen om uitvoering te geven aan artikel 48 van het Verdrag van Istanbul;
c) bestaande programma's te evalueren om hun effect op korte en lange termijn te bepalen, onder meer door wetenschappelijk opgezette onderzoeken en de opstelling van statistieken over deelnamepercentages en recidivepercentages, zodat kan worden beoordeeld of de programma's hun preventieve doel hebben bereikt;
d) te voorzien in adequate financiering om de toegankelijkheid van de programma's voor geweldplegers te verbeteren en te zorgen voor ondersteuning gedurende een voldoende lange periode om de doelstelling van non-recidive te bereiken.

Deelname van de particuliere sector en de media (§99)

Inspanningen voort te zetten en op te drijven om werkgevers uit de overheidssector te betrekken bij de strijd tegen geweld tegen vrouwen op het werk. Daartoe zouden de autoriteiten zich in het bijzonder moeten richten op het verbeteren van het bewustzijn en de bekendheid bij het grote publiek, de vakbonden, de arbeidsdeskundigen en de werkgevers met betrekking tot geweld tegen vrouwen op het werk, op het uitbreiden en verbeteren van de meldingskanalen die beschikbaar zijn voor de slachtoffers en op het versterken van de specifieke ondersteuning en hulp die wordt geboden. De Belgische autoriteiten zouden ook kunnen overwegen om de wetgeving van 1 september 2014 inzake psychosociale risico's te evalueren vanuit een genderperspectief.

Deelname van de particuliere sector en de media (§104)

Inspanningen voort te zetten om de verschillende bevoegde regelgevende instanties en grote mediaorganisaties in België te betrekken, met het doel te garanderen dat het respect voor de gelijkheid tussen vrouwen en mannen niet wordt ondermijnd, in het bijzonder door af te zien van het verspreiden van genderstereotypen of van vernederende beelden van vrouwen, door geweld en gender met elkaar in verband te brengen, of door deze actoren aan te moedigen

om ethische gedragscodes in te voeren om ervoor te zorgen dat de berichtgeving in de media over geweld tegen vrouwen gebaseerd is op mensenrechten, gevoelig is voor genderverschillen en sensatiezucht vermijdt. GREVIO roept ook op om meer van dergelijke acties te richten op uitgevers en distributeurs van onlinediensten.

Bescherming en ondersteuning, algemeen (§109)

De nodige stappen te ondernemen om verdere samenwerking tussen verschillende instanties aan te moedigen en om ervoor te zorgen dat de verschillende vormen van samenwerking stevig gebaseerd zijn op een genderspecifieke opvatting van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld en gericht zijn op de mensenrechten, de veiligheid en het respect voor de wensen van de slachtoffers, evenals op hun *empowerment* en economische onafhankelijkheid. Daartoe moet bij het netwerken meer gebruik worden gemaakt van de expertise en *knowhow* van ngo's die gespecialiseerde diensten verlenen en die een genderspecifieke benadering van geweld centraal stellen.

Bescherming en ondersteuning, informatie (§113)

Inspanningen voort te zetten om slachtoffers tijdig en adequaat te informeren over de beschikbare hulpdiensten en juridische maatregelen, en erop toe te zien dat dit gebeurt in het kader van een solide partnerschap met gespecialiseerde hulpdiensten.

Huisvesting (§119)

a) ervoor te zorgen dat slachtoffers van geweld toegang hebben tot passende financiële bijstand, waarbij erop moet worden toegezien dat deze maatregelen gepaard gaan met een adequate opleiding van het betrokken personeel, zoals het personeel van de openbare centra voor maatschappelijk welzijn (ocmw's) en de centra voor algemeen welzijn (caw's), met betrekking tot geweld en de gevolgen ervan voor de slachtoffers, met name op het gebied van economische onzekerheid;
b) ervoor zorgen dat slachtoffers van geweld gemakkelijker toegang krijgen tot huisvesting, een essentiële voorwaarde voor hun herstel, en overwegen de bestaande regelingen te herzien zodat deze zo goed mogelijk zijn afgestemd op de realiteit en de behoeften van de slachtoffers.

Gespecialiseerde ondersteuningsdiensten en opvangcentra (§125)

De nodige maatregelen te nemen om ervoor te zorgen dat slachtoffers van alle vormen van geweld die onder het Verdrag vallen en hun kinderen, in een adequate geografische spreiding, toegang hebben tot gespecialiseerde hulpdiensten en geschikte opvangcentra. Daartoe moeten de autoriteiten er in het bijzonder voor zorgen dat er voldoende plaatsen zijn in

gespecialiseerde opvangcentra en de vrije toegang tot opvangcentra garanderen voor slachtoffers, ongeacht hun toestand of statuut, waarbij ze zich moeten baseren op bestaande goede praktijken en oplossingen moeten ontwikkelen die het resultaat zijn van overleg met gespecialiseerde verenigingen die zo nauw mogelijk samenwerken met de slachtoffers en hun kinderen.

Hulplijnen (§129)

Advies-, informatie- en begeleidingsdiensten op te richten, in samenwerking met ngo's die zich inzetten voor de rechten van vrouwen, die specifiek gericht zijn op geweld tegen vrouwen en die voldoen aan de vereisten van artikel 24 van het Verdrag van Istanbul in die zin dat ze 24 uur per dag, zeven dagen per week bereikbaar zijn en evenwichtig verdeeld zijn over de verschillende taalgemeenschappen in het land.

Ondersteuningsdiensten voor slachtoffers van seksueel geweld (§132)

Inspanningen verder te zetten om overal in het land centra op te richten die noodhulp bieden aan slachtoffers van seksueel geweld.

Bescherming en ondersteuning voor kindgetuigen (§136)

Maatregelen te nemen die het voor minderjarige getuigen gemakkelijker maken om toegang te krijgen tot beschermings- en hulpdiensten. Daartoe moeten de autoriteiten:

a) de samenwerking verbeteren tussen de verschillende agentschappen die gespecialiseerd zijn in de opvang van vrouwelijke slachtoffers van geweld enerzijds en de agentschappen die verantwoordelijk zijn voor de opvang van kinderen anderzijds.
b) duidelijke richtlijnen opstellen en/of bestaande praktijken en *benchmarks* herzien voor agentschappen die gespecialiseerd zijn in het helpen en ondersteunen van kinderen, zodat elke actie die zij ondernemen gebaseerd is op een erkenning van de risico's en de schadelijke gevolgen waaraan kindgetuigen worden blootgesteld als gevolg van geweld en in verband met hun veiligheid en de veiligheid van hun moeders;
c) meer hulp bieden aan opvanghuizen bij hun taak om naast hun moeders ook kindgetuigen te ondersteunen.

Voogdij- en bezoekrechten (§150)

De nodige maatregelen te nemen om ervoor te zorgen dat de bevoegde autoriteiten bij het bepalen van de voogdij- en bezoekrechten of het invoeren van maatregelen die de uitoefening van het ouderlijk gezag beïnvloeden, verplicht zijn om alle kwesties in verband met geweld tegen vrouwen in overweging te nemen en te beoordelen of dit geweld een beperking van de voogdij- en bezoekrechten kan rechtvaardigen. Daartoe moeten de autoriteiten:

a) overwegen hun wetgeving te wijzigen om uitdrukkelijk te erkennen dat bij de vaststelling van voogdij- en bezoekrechten betreffende kinderen rekening moet worden gehouden met de onder het Verdrag van Istanbul vallende geweldsincidenten;
b) risicobeoordelingsprocedures opnemen in de vaststelling van voogdij- en bezoekrechten om de belangen van het kind in geweldsituaties te bepalen;
c) ervoor zorgen dat de wettelijke bepalingen die van toepassing zijn op de uitoefening van het ouderlijk gezag op passende wijze worden toegepast. Zij dienen er ook voor te zorgen dat op passende wijze gebruik wordt gemaakt van de wettelijke bepalingen op grond waarvan het voogdij- en bezoekrecht van de dader kan worden beperkt, ingetrokken en/of aan waarborgen onderworpen wanneer een situatie van geweld wordt vastgesteld, en te bevorderen dat het voogdij- en bezoekrecht op voorlopige basis wordt vastgesteld totdat alle gemelde gevallen van geweld tegen vrouwen naar behoren zijn geëvalueerd;
d) meer inspanningen leveren om passende opleiding aan te moedigen en professionele richtlijnen op te stellen om de betrokken beroepsbeoefenaars te wijzen op de schadelijke gevolgen van geweld voor kinderen, met inbegrip van minderjarige getuigen, en hen vertrouwd te maken met de bepalingen van het Verdrag van Istanbul inzake voogdij- en bezoekrechten;
e) de toegankelijkheid van de regelingen verbeteren om ervoor te zorgen dat de uitoefening van bezoek- of voogdijrechten de rechten en de veiligheid van het slachtoffer of de kinderen niet in gevaar brengt;
f) de betrokken beroepsbeoefenaars bewust maken van het gebrek aan wetenschappelijke basis voor het “ouderlijke vervreemding syndroom” en het publiek bewust maken van deze kwestie.

Vooruitgang op dit gebied moet worden gemeten aan de hand van gegevens uit rechtspraak en analyses die illustreren hoe familierechtbanken geweldsincidenten in overweging nemen, alsook welke redenen zij geven voor hun beslissingen over voogdij -en bezoekrechten.

Verbod op verplichte alternatieve geschillenbeslechting of veroordeling (§170)

Alle nodige maatregelen te nemen om ervoor te zorgen dat het gebruik van strafbemiddeling in gevallen van geweld tegen vrouwen gebaseerd is op de volledige eerbiediging van de rechten, behoeften en veiligheid van de slachtoffers. Dergelijke maatregelen moeten ervoor zorgen dat:

a) vrouwelijke slachtoffers van geweld aan wie strafbemiddeling wordt aangeboden, worden geïnformeerd over hun rechten in het kader van een dergelijke procedure, in het bijzonder over het niet-verplichte karakter van bemiddeling;
b) bemiddeling alleen wordt aangeboden/toegepast aan vrouwelijke slachtoffers van geweld die in staat zijn om vrij te beslissen om de procedure te aanvaarden of te weigeren;

c) bemiddelaars en juridische professionals die betrokken zijn bij de beslissing om bemiddeling te gebruiken en bij de toepassing ervan, worden opgeleid op het gebied van geweld tegen vrouwen en de risico's die slachtoffers kunnen lopen in het kader van bemiddeling.

Rapporteren aan en onderzoek door wetshandhavingsinstanties (§185)

Om alle relevante wetshandhavingsinstanties te voorzien van de nodige middelen, kennis en middelen om snel en adequaat te reageren op alle vormen van geweld die onder het Verdrag van Istanbul vallen. Hiertoe moeten de autoriteiten in het bijzonder:

a) zorgen voor gendermainstreaming in strafrechtelijke beleidsdocumenten en relevante werkinstrumenten om rekening te houden met de ongelijke dynamiek tussen vrouwen en mannen in situaties van geweld, samen met de onevenredige impact van geweld op vrouwen;
b) overwegen om het coderingssysteem dat wordt gebruikt door wetshandhavingsinstanties te herzien, om ervoor te zorgen dat het de aard en de ernst van de daden en het gevaar voor het slachtoffer weerspiegelt;
c) maatregelen nemen om ervoor te zorgen dat de relevante instrumenten van het strafrechtelijk beleid daadwerkelijk worden toegepast, met name door het systeem van leidende beroepsbeoefenaars te versterken, regelmatig evalueren hoe zij worden toegepast, in samenwerking met gespecialiseerde ngo’s en instellingen, en ervoor zorgen dat de evaluatiebevindingen openbaar worden gemaakt;
d) de verstrekking van informatie en begeleiding aan slachtoffers door wetshandhavingsinstanties verbeteren door middel van een robuust partnerschap waarbij diensten voor bijstand aan en ondersteuning van slachtoffers en in slachtofferhulp gespecialiseerde ngo’s worden betrokken.

Rechtsbijstand (§205)

Ervoor te zorgen dat de voorwaarden die in hun intern recht zijn voorzien voor het recht op rechtsbijstand, geen buitensporige belemmeringen opwerpen om gebruik te maken van gratis rechtshulp.

Raad van Europa, Europees Comité inzake de voorkoming van foltering (CPT), rapport na een ad hoc bezoek van 2 tot 9 november in 2021

Publicatiedatum: 29 november 2022
Link: Rapport au Gouvernement de Belgique relatif à la visite effectuée en Belgique par le Comité européen pour la prévention de la torture et des peines ou traitements inhumains ou dégradants (CPT)

Context

Het Europees Comité ter preventie van foltering en onmenselijke of vernederende behandeling of bestraffing (CPT) werd opgericht door het Europees Verdrag ter voorkoming van foltering en onmenselijke of vernederende behandeling of bestraffing. Het Comité onderzoekt de behandeling van personen die van hun vrijheid zijn beroofd door middel van bezoeken, waarna het een rapport opstelt dat aanbevelingen bevat. Het CPT bracht in november 2021 een ad hoc bezoek aan België. Dit bezoek had als doel te evalueren of de toestand binnen de Belgische gevangenissen verbeterd was sinds het laatste periodieke bezoek van 2017 (zie hieronder). Een bezoek werd daarom gebracht aan de gevangenissen van Antwerpen, Lantin en Saint-Gilles. Daarnaast werd een eerste bezoek aan de gevangenis van Ieper uitgevoerd.

Aanbevelingen

Het CPT raadt aan:

a) een update te verstrekken over de invoering van een nationaal preventiemechanisme (§48);
b) meer inspanningen te leveren om activiteitenprogramma's te ontwikkelen voor zowel veroordeelde gevangenen als gevangenen in voorlopige hechtenis, in het bijzonder wat betreft werk en educatieve en beroepsactiviteiten. Het doel moet zijn dat gedetineerden een aanzienlijk deel van de dag (acht uur of meer) buiten hun cel kunnen doorbrengen, bezig met zinvolle en gevarieerde activiteiten (§22);
c) de strategie voor de begeleiding van gedetineerden met middelenmisbruikproblemen verder te ontwikkelen, rekening houdend met het feit dat behandelingsopties voor gedetineerden met betrekking tot ontwenningsverschijnselen en behandeling met opioïde agonisten in dezelfde mate beschikbaar moeten zijn in de gevangenis als in de buitenwereld; dat een preventiebeleid de risico's van hiv- of hepatitis b/c-infectie in

verband met middelengebruik moet benadrukken en de methoden van overdracht en de middelen voor bescherming moet behandelen. Het bedenken, uitvoeren en monitoren van de betreffende programma's is een multidisciplinaire taak (§27);

d) de aanwezigheid van psychiaters en klinisch psychologen in alle bezochte gevangenissen te vergroten (en om regelmatige bezoeken - meerdere keren per week - van een klinisch psycholoog aan de gevangenis van Ieper te organiseren zodra deze heropend wordt). Bovendien moet ervoor gezorgd worden dat klinisch psychologen twee verschillende en onverenigbare rollen niet combineren, namelijk risicobeoordeling en therapeutisch klinisch werk (§31).

Raad van Europe, Europees Comité inzake de voorkoming van foltering (CPT), zevende periodieke rapport over België van 27 maart tot 6 april 2017

Publicatiedatum: 8 maart 2018
Link: Rapport au Gouvernement de la Belgique relatif à la visite effectuée en Belgique par le Comité européen pour la prévention de la torture et des peines ou traitements inhumains ou dégradants (CPT)

Context

Het Europees Comité ter preventie van foltering en onmenselijke of vernederende behandeling of bestraffing (CPT) heeft tijdens haar zevende periodieke bezoek aan België haar aandacht gericht op de situatie van personen die van hun vrijheid zijn beroofd door de politiediensten, personen die in voorlopige hechtenis zijn genomen of een gevangenisstraf uitzitten, gedetineerden die onderworpen zijn aan een beveiligingsmaatregel en personen die zijn geïnterneerd in forensische psychiatrische centra of gevangenissen. Het bezocht daartoe verschillende inrichtingen.

Aanbevelingen

CPT raadt aan:

a) informatie te verstrekken over de invoering van een nationaal preventiemechanisme (§10);
b) na te denken over een snelle, praktische uitvoering van geïndividualiseerde detentieplannen voor elke gevangene, met inbegrip van vrouwen en mannen in voorarrest, met deelname aan gevarieerde, motiverende activiteiten die zijn aangepast aan hun behoeften, buiten de cellen (§74);
c) bijzondere inspanningen te leveren in het gevangeniscomplex van Brugge om geschikte activiteitenprogramma's aan te bieden aan gedetineerde moeders die met hun jonge kinderen verblijven (§74);
d) de aanwezigheid van psychiaters en klinisch psychologen in alle bezochte gevangenissen te vergroten om de psychiatrische en psychologische zorg voor personen in voorarrest of die een straf uitzitten te verbeteren (§85);

e) het CPT te informeren over de uitvoering van het Masterplan Internering. Daarnaast nodigt het België uit om het aantal zorgopties, in het bijzonder binnen het ziekenhuiscircuit, voor geïnterneerden uit te breiden, om tegemoet te komen aan de noden van mensen van wie het profiel niet (meer) verenigbaar is met het model zoals voorgesteld door de FPC's (§107);
f) informatie te verstrekken over de moeilijkheden in de uitstroom van geïnterneerden uit het forensisch psychiatrische centrum en daarover cijfers te verstrekken (§110);
g) te zoeken naar alternatieve plaatsingsmogelijkheden voor geïnterneerde personen, voor wie een plaatsing in een FPC niet gepast is (§110).

Raad van Europa, Europees Comité voor Sociale Rechten, verscheidene rapportages

Context

Het Europees Sociaal Handvest (ESH) is een verdrag van de Raad van Europa dat fundamentele sociale en economische rechten garandeert, complementair met het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens, dat verwijst naar burgerlijke en politieke rechten. Het oorspronkelijke Europees Sociaal Handvest werd door België in 1990 geratificeerd. In 2004 volgde de ratificatie van het herziene Europees Sociaal Handvest. De bepalingen van het Handvest zijn bindend onder het internationale recht en worden gecontroleerd door het Europees Comité voor Sociale Rechten. Dit comité ziet toe op de naleving van de verplichtingen die de lidstaten zijn aangegaan, onder andere door middel van rapportages. Lidstaten die het Handvest hebben ondertekend, moeten regelmatig rapporteren over hoe zij de rechten en verplichtingen uit het Handvest in hun nationale wetgeving en beleid implementeren. Dit gebeurt in cycli, waarbij staten over bepaalde thematische groepen van rechten rapporteren. Op basis van deze analyse publiceert het ESC conclusies, waarin wordt vastgesteld of een land in overeenstemming handelt met het Handvest of niet.

Raad van Europa, Europees Comité voor Sociale Rechten, Conclusies op het 16e periodieke rapport van België over (over arbeidsrecht)

Publicatiedatum: 1 maart 2022
Link: European Committee of Social Rights - Conclusions 2022 - Belgium

Rapportage:

Het comité heeft naar enkele artikels gekeken van het Europees Sociaal Handvest binnen het thema ‘arbeidsrecht’, namelijk artikel 2, 4, 5, 6, 21, 22, 26, 28 en 29.
Deze artikels bevinden zich allen binnen **federale bevoegdheden**.

Raad van Europa, Europees Comité voor Sociale Rechten, Conclusies op het 13e periodieke rapport van België (over kinderen, gezinnen en migranten)

Publicatiedatum: 1 maart 2020
Link: European Committee of Social Rights - Conclusions 2019 - Belgium

Rapportage:

Het comité heeft naar enkele artikels gekeken van het Europees Sociaal Handvest binnen het thema 'kinderen, families en migranten', namelijk artikel 7, 8, 16, 17, 19, 27, 31.

Het betreffen:

- het recht van kinderen en jongeren op bescherming (artikel 7),
- het recht van vrouwen in loondienst op bescherming van het moederschap (artikel 8),
- het recht van het gezin op sociale, juridische en economische bescherming (artikel 16),
- het recht van moeders en kinderen op sociale en economische bescherming (artikel 17),
- het recht van migrerende werknemers en hun gezinnen op bescherming en bijstand (artikel 19),
- het recht van werknemers met gezinsverantwoordelijkheden op gelijke kansen en gelijke behandeling (artikel 27),
- het recht op huisvesting (artikel 31).

België heeft artikels 19§12, 27§3 en 31 niet aanvaard. Artikel 19§12 en artikel 31 vallen binnen Vlaamse bevoegdheden.

Het Europees Comité stelt vast **voorlopig nog geen conclusie** te kunnen stellen met betrekking tot verschillende artikels.

Het Europees Comité voor sociale rechten stelt vast dat België **niet in conformiteit** is met het handvest met betrekking tot de volgende artikels: 7§5, 16, 17§1, 19§1, 19§6 en 19§10.

Deze schendingen situeren zich binnen de federale bevoegdheden, uitgezonderd die van:

- artikel 7§5 (het recht van jeugdige werknemers en leerlingen op een billijke beloning of andere passende uitkeringen te erkennen): Vlaanderen heeft hierover echter geen informatie gegeven. De minimumeisen die het Handvest stelt aan de bedragen van de maandelijkse minimum stagevergoeding worden nageleefd in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, maar niet voor studenten bij het begin van hun stage in de Franse Gemeenschap.

- België is niet in conformiteit met artikel 16 omdat:
  - een lange verblijfsduur (5 jaar) vereist is voor onderdanen van niet-EER lidstaten alvorens ze recht hebben op gezinsbijslagen.
  - woonwagenfamilies niet adequaat worden beschermd op het gebied van huisvesting, ook wat betreft de voorwaarden voor uithuiszetting.

Raad van Europa, Europees Comité voor Sociale Rechten, Conclusies op het 11e periodieke rapport van België (over gezondheid, sociale zekerheid en sociale bescherming)

Publicatiedatum: 1 januari 2018
Link: European Committee of Social Rights - Conclusions 2017 - Belgium

Rapportage:

Het comité heeft naar enkele artikels gekeken van het Europees Sociaal Handvest binnen het thema 'gezondheid, sociale zekerheid en sociale bescherming', namelijk artikel 3, 11, 12, 13, 14, 23, 30.
Het betreffen:

- het recht op veilige en gezonde arbeidsomstandigheden (artikel 3),
- het recht op bescherming van de gezondheid (artikel 11),
- het recht op sociale zekerheid (artikel 12),
- het recht op sociale en medische bijstand (artikel 13),
- het recht op sociale voorzieningen (artikel 14),
- het recht van ouderen op sociale bescherming (artikel 23),
- het recht op bescherming tegen armoede en sociale uitsluiting (artikel 30).

België heeft artikel 23 niet aanvaard, wat minstens gedeeltelijk betrekking heeft op Vlaamse bevoegdheden.

Het Europees Comité stelt vast **voorlopig nog geen conclusie** te kunnen stellen met betrekking tot verschillende artikels.

Het Europees Comité voor sociale rechten stelt vast dat België **niet in conformiteit** is met het handvest met betrekking tot de volgende artikels: 3§3, 12§4, 14§1 en 30.

Deze schendingen situeren zich binnen de federale bevoegdheden, uitgezonderd die van:

- artikel 12§4 omdat:
    - er geen gelijke toegang is tot gezinstoeslag voor bepaalde landen wegens het gebrek aan bilaterale of multilaterale akkoorden met bepaalde landen (Andorra, Armenië en Georgië).
- artikel 14§1 omdat:
    - er significante belemmeringen zijn voor gelijke en effectieve toegang voor sterk afhankelijke volwassenen met een handicap tot sociale voorzieningen/diensten die aan hun noden voorzien.
- artikel 30 omdat:
    - er geen adequate, algemene en gecoördineerde aanpak is ten aanzien van de bestrijding van armoede en sociale uitsluiting.